

Office Rendement

JAARGANG 20 ► NUMMER 4 ► APRIL 2020

Cyberboef afgetroefd

Wist u dat het mogelijk is om de risico's en de schade van cybercriminaliteit af te dekken met een cybercrimeverzekering? Een overzicht van alle zaken waar u in dat geval op moet letten.

Discipline en routine

Het bestrijden van ziektekiemen is actueler dan ooit. Maar ook ná de coronacrisis zal dit zeer belangrijk blijven. Zorg daarom dat goede hygiënerituelen onderdeel van de kantoorroutine worden.

Tips voor soepele IT

Nu er in deze periode veel medewerkers thuiswerken, komen soft- en hardwaretips meer van pas dan ooit! In de Helpdesk van deze editie weer veel handige en direct toepasbare tips en trucs.

Drone aan banden...

Van inspectie tot bedrijfsvideo's: drones worden tegenwoordig voor van alles ingezet. De regels voor deze vliegmachientjes worden per 1 juli 2020 op Europees niveau aangescherpt.

Corona raakt elke werkgever

In elke organisatie zijn de effecten van het coronavirus merkbaar. Medewerkers werken thuis en projecten worden uitgesteld, met alle gevolgen van dien. De wereldwijde crisis brengt allerlei nieuwe vraagstukken met zich mee. Gelukkig heeft Rendement Online veel praktische hulpmiddelen die u op weg helpen. Ga hiervoor naar rendement.nl/corona. De informatie hieronder wordt het meest geraadpleegd.

Populaire corona-informatie

- 1 Verlof nemen bij kind thuis?
- 2 Intrekken vakantiedagen
- 3 Werktijdverkorting/NOW
- 4 Vakantiegeld later uitbetalen
- 5 Thuiswerken door corona-uitbraak
- 6 Werkweigering uit angst voor coronabesmetting
- 7 Noodpakket coronamaatregelen
- 8 Alles wat u moet regelen vanwege corona

Bron: rendement.nl/corona

Allerlei vraagstukken door corona

Van alle Europese landen wordt in Nederland het meest thuisgewerkt, maar niet werken achter elkaar! De huidige coronacrisis roept dan ook allerlei niet-alledaagse vraagstukken op. Het persoonlijk contact met collega's valt lange tijd weg en bij gebrek aan kinderopvang werken sommige collega's noodgedwongen buiten kantooruren. Dat kan tot een slechte werk-privébalans en eenzaamheid leiden. Overleg over ergonomisch ingerichte thuiswerkplekken, flexi-

bele roosters en het in stand houden van kantoorrituelen is nu dus belangrijker dan ooit.

Legionella

Ook op digitaal vlak komen er allerlei kwesties om de hoek kijken. Zo moet uw organisatie op stel en sprong de IT-capaciteit opschalen. Daarnaast zijn er cybercriminelen die phishingmails versturen met nepinformatie over Covid 19. Krijgt u onverwachte berichten binnen over dit onderwerp? Klik

dan niet op links, open geen bijlagen, vul geen gegevens in en meld het direct aan de IT-verantwoordelijken in uw organisatie. En wat hiervan te denken: als uw kantoor weken volledig onbemand is, kan legionella toeslaan. Deze bacterie gedijt goed in stilstaand, lauw water. Juist, het water in ongebruikte warmwaterleidingen! Volgens het RIVM is het voldoende om wekelijks alle kranen een minuut flink open te zetten. Dit kan een verzoek aan de schoonmakers zijn.

In dit nummer

Cybercrimeverzekeringen 4

Tips bij uw keuze, want de ene verzekering is de andere niet

Overstap Windows 10 7

Wat moet er allemaal praktisch gebeuren binnen de organisatie?

App Lab WiFi Map 9

Deze handige app brengt nabije wifi-netwerken in kaart

Hygiënemaatregelen 10

Op kantoor én de thuiswerkplek, met paginagrote infographic

Helpdesk 12

Drones 14

Nieuwe regelgeving voor de deur

Vraag & Antwoord 16

Bestanden overzetten van smartphone naar pc ■ Ziek geworden tijdens vakantie

Beveiliging wifi 17

Checklist chatiquette 20
De digitale omgangsvormen

MeToo-signalen herkennen 21

Luchtig 24

... en natuurlijk veel nieuws

IN UW AGENDA

- ✓ **1 JULI 2020**
Invoering nieuwe EU-regels drones (zie p. 14)
- ✓ **31 JANUARI 2021**
Laatste examenkans certificaten Microsoft (zie p. 17)
- ✓ **1 JANUARI 2022**
KPN stopt met 3G-netwerk (zie hieronder)
- ✓ **2025**
NS wil dat eigen deelauto's gemeengoed zijn (zie p. 19)

COMMUNICATIE TELECOM

3G gaat er helemaal uit

Telefoonverkeer via het 3G-netwerk wordt steeds lastiger. Diverse providers schakelen het netwerk van de oudere generatie uit om meer ruimte te maken op het 4G-netwerk.

Non-actief

Onlangs is ook Vodafone/Ziggo gestopt met het 3G-signaal. Andere providers, waaronder T-Mobile, zetten eerst het 2G-netwerk op non-actief.

Mocht u geheel afhankelijk zijn van 3G en uw smartphone kan nog niet met 4G overweg, overweeg dan een (tijdelijke) overstap naar KPN. Die provider stopt pas in 2022 met zijn 3G-netwerk.

Het is in dat geval niet onverstandig om ondertussen toch alvast naar een nieuwere mobiele telefoon uit te kijken. Uiteindelijk zullen 2G en 3G namelijk geheel verdwijnen.

COMMUNICATIE SOCIAL MEDIA

Facebook speelt Big Brother

Mocht het lijken alsof iedereen op internet u volgt, dan zou dat wel eens kunnen kloppen. Zo speelt Facebook regelmatig de rol van Big Brother. Veel websites bevatten een speciale Facebook-code die signaleert dat u er op bezoek bent geweest. Sommige bedrijven stellen hun klantenbestand zelfs beschikbaar aan Facebook voor advertentie-doeleinden. Daar is niet veel tegen te ondernemen, maar

u kunt via een lastig te vinden optie in Facebook (Instellingen, Facebookgegevens, Activiteit buiten Facebook) wel zien welke bedrijven dat doen.

Koppeling

Die gegevens kunt u vervolgens wissen of de betrokkenen blokkeren. Wat overigens niet betekent dat Facebook u niet meer volgt. Alleen de koppeling met uw profiel vervalst.

SOFTWARE NAVIGATIE

Google Maps geeft voortaan ook maximumsnelheid aan

Sinds kort zijn in de app van Google Maps ook de snelheidslimieten op de Nederlandse wegen te zien. Goed om te weten, aangezien de maximumsnelheid onlangs verlaagd is naar 100 km per uur. En handig als u uw smartphone gebruikt voor navigatie tijdens het rijden.

Voertuig

De maximumsnelheid vindt u in de Google Maps-app linksonder in het scherm. In de applicatie was al eerder de huidige snelheid van uw voertuig beschikbaar. Die combinatie zorgt ervoor dat de app u voortaan kan waarschuwen bij snelheidsoverschrijding. Als u tot 10 km/u

te hard rijdt, is de actuele snelheid weergegeven in gele cijfers. Alles daarboven is in het rood te zien.

Bijgewerkt

De toevoeging is zeker handig als uw TomTom (of andere navigatieapparatuur) nog niet is bijgewerkt naar de nieuwe snelheidslimieten op de snelwegen. Mocht er om wat voor reden dan ook geen informatie beschikbaar zijn over de maximumsnelheid op de weg waar u zich bevindt, dan ziet u in de app alleen uw actuele snelheid. Zowel de weergave van de maximumsnelheid als van de huidige snelheid kunt u indien gewenst uitschakelen.

INTERNET PERFORMANCE

Niet te hoge belasting, s.v.p.

Als uw organisatie gebruikmaakt van een eigen beveiligd netwerk (VPN) om alle thuiswerkers toegang te verschaffen tot de bedrijfssystemen, kan dit overbelast raken en minder goed werken. In de tijd dat het VPN in opmars raakte, waren er namelijk veel minder werkers op afstand.

Opschalen

De capaciteit direct opschalen, kan door de huidige drukte bij de providers even op zich laten wachten. In de tussentijd is het volgende te overwegen:

- Spreid inlogmomenten over de hele dag om piekbelas-

ting te voorkomen. Beperk daarnaast video en audio van hoge kwaliteit (YouTube, Spotify). Deze programma's vragen veel bandbreedte.

- Blokkeer niet-noodzakelijke applicaties via VPN.
- Laat alleen dataverkeer naar interne bedrijfsservers toe.
- Regel de serverinstellingen omtrent compressie, processorgebruik of aantal gebruikers voor de ideale verhouding tussen snelheid en bandbreedte.
- Maak via een virtueel LAN een apart netwerksegment voor de meest cruciale bedrijfsdata en -accounts.

Kijk voor actuele vakinformatie en deskundig advies op rendement.nl

Wanneer welke blusser en waarvoor?

Er zijn op kantoor en hopelijk ook bij u thuis voldoende brandblusmiddelen aanwezig. Maar wanneer gebruikt u precies welke blusser? Er zijn namelijk diverse blusmiddelen voor verschillende typen brand. Die mogen vaak niet eens gecombineerd gebruikt worden.

Kortsluiting

Zorg ervoor dat iedereen weet welke blusser waarvoor dient. Als u bijvoorbeeld een poederblusser gebruikt, realiseer u dan dat dit de elektronica kan aantasten, met kortsluiting tot gevolg. Ook is het poeder lastig te verwijderen. Een ander blusmiddel dat u kunt tegenkomen is de blusdeken. Die zet u in bij relatief kleine brandjes of als kleding vlam vat.

PERSONEEL MAATREGELEN

Massaal thuiswerken goed regelen

Vanwege de verspreiding van het coronavirus is het advies om waar mogelijk thuis te werken. Er wordt massaal gehoor aan gegeven. Naast werken met een eigen laptop of pc thuis, is ook op afstand vergaderen via videoconferencing of andere gezamenlijke communicatiemiddelen populair. Daarbij komen een aantal kwesties bovendien.

- Heeft u (of uw organisatie) wel alle apparatuur en programma's om adequaat thuis te kunnen werken? De vraag naar hard- en software op het gebied van remote services om dit allemaal mogelijk te maken, is groot. Aanbieders zijn er gelukkig ook legio, van de (online) shop om de hoek tot grote merknamen als Microsoft, HP, Google, Citrix en KPN.
- Beschikt u over de benodigde (extra) certificaten of licenties voor het gebruik van veilige netwerken zoals VPN en kantoorsoftware op de thuiswerkplek? Controleer vooral of dit bij u allemaal in orde is.
- Kan internet het allemaal wel aan? In sommige situaties – bijvoorbeeld als ook anderen er voor privé- of schooldoeleinden gebruik van maken – zal wat meer bandbreedte of een sterker signaal nodig zijn om betrouwbaar en snel te

kunnen werken. Een tweede onafhankelijke verbinding opzetten kan zinvol zijn, voor het geval de eerste (en vaak enige) verbinding uitvalt. Dat geldt zowel voor thuis als op kantoor. Op het moment van schrijven is er nog geen overbelasting bij providers. Ook het openbare telefoonnetwerk heeft volgens het Agentschap Telecom voldoende capaciteit.

- Zijn de bedrijfssystemen in staat om de vele verzoeken om gegevens van buitenaf via VPN of internet af te handelen? Laat de IT-afdeling vooral nog even naar de servers en de (online) dienstverlening kijken.

Regelingen

Misschien speelt er nog wel meer in uw organisatie. Denk aan wegvallende omzet of stilvallende groei, afgelasting van bepaalde evenementen, en dergelijke. Het is nu nog niet te overzien of naarmate deze situatie langer duurt, er ook meer problemen zullen opduiken. Misschien zijn de regelingen die nu door de overheid worden genomen om getroffen organisaties te helpen, ook voor uw organisatie nuttig.

Kijk op rendement.nl/officetools welke maatregelen te nemen zijn.

WERKPLEK ERGONOMIE

Rechte rug ook op afstand belangrijk

Dat er op dit moment in uw en veel andere organisaties op afstand, en vooral thuis wordt gewerkt, heeft ook een belangrijk ergonomisch aspect waarmee uw organisatie rekening moet houden. Het zal namelijk eerder regel dan uitzondering zijn dat de laptop van de zaak op de eettafel terechtkomt of op een krakemikkig bureautje op zolder.

Realiseren

In veel gevallen zal de werkplek niet bepaald ergonomisch verantwoord zijn ingericht. Als u dat toch op de thuiswerkplek kunt realiseren, is dat natuurlijk beter. Zeker op de lange termijn, mocht deze crisis lang duren.

Denk aan de volgende mogelijkheden om op afstand ergonomisch verantwoord te werken:

- Een laptopstandaard is zeker geen overbodige luxe. Die zorgt ervoor dat uw beeldscherm op ooghoogte staat. U zit daardoor in een veel betere houding.
- Voorzie de laptop van ergonomisch verantwoorde randapparatuur zoals een volwaardige muis, normaal toetsenbord en grote monitor.
- Vervang de laptop door een desktop, het liefst een die ook meer rekenkracht en intern geheugen heeft.
- Regel een in hoogte verstelbaar bureau en een comfortabele bureaustoel.

Routine

Het is vanzelfsprekend ook in uw eigen belang dat u ergonomisch verantwoord en gezond kunt blijven werken. Op afstand werken houdt daarom ook in dat u op tijd pauzes inlast. Wees hierin gedisciplineerd en bouw een routine in. Het risico om (te) lang achter uw bureau te blijven zitten, is in de thuiswerksituatie groot. Zeker omdat uw leidinggevende en collega's niet op uw vingers kijken. Wissel ook regelmatig van werkzaamheden om RSI/KANS te voorkomen en blijf zoveel mogelijk in beweging.

VERZEKERINGEN VOOR DE GEVOLGEN VAN CYBERCRIME

Altijd verzekerd van continuïteit

De kans dat uw organisatie slachtoffer wordt van een of andere vorm van cybercriminaliteit is de afgelopen jaren flink toegenomen. Er komen ook steeds nieuwe bedreigingen bij. Denk bijvoorbeeld aan datagijzeling via ransomware, waarmee onlangs zelfs een gerenommeerd instituut als de Universiteit Maastricht te maken kreeg. Is het mogelijk om zulke risico's of de schade via een cybercrimeverzekering af te dekken?

Verzekeraars hebben voor vrijwel alle risico's wel een product met polis op de plank liggen. Dus ook voor de risico's die u als organisatie loopt bij een digitaal incident. Dat ligt tegenwoordig zowat overal op de loer. Denk aan besmettingen met malware of aan hacking waarbij gegevens verloren gaan of gestolen worden. De laatste tijd is daar ook nog gijzeling met ransomware bijgekomen. Dit is eigenlijk een combinatie van hacking en malware. Cybercriminelen dringen door tot uw systeem om daar alle gegevens zodanig te versleutelen dat u er niet meer bij kunt. Vervolgens kunt u door betaling van losgeld de sleutel krijgen om de data weer toegankelijk te maken.

Downtime

Deze listige criminele procedure kan enorme schade veroorzaken: van het ene op het andere moment kunt u uw werk niet meer uitvoeren. Uw organisatie heeft niet alle gegevens beschikbaar over klanten of relaties en het antwoord op hun vragen moet u schuldig blijven. Anders gezegd: een aanval met malware

of ransomware veroorzaakt 'downtime', oftewel een onderbreking in de continuïteit van het werk, en onbeschikbaarheid van de bedrijfsdata. Dat heeft niet alleen gevolgen voor uw organisatie, maar ook voor de gehele relatieketen die daaraan gekoppeld is. Om van de privacyaspecten nog maar te zwijgen.

Losgeld

Als uw organisatie het slachtoffer wordt van een gijzeling, is het losgeld dat u moet betalen niet het enige probleem. Nog afgezien van het feit of u dat wel zou moeten doen en of u er wel de data mee terugkrijgt, sommige digitale gijzelnemers nemen niet eens de moeite om na

het ontvangen van het losgeld de sleutels beschikbaar te stellen. Er zijn dan ook heel wat organisaties die uit principe niet onderhandelen met afpersers, en dus ook digitale gijzelnemers nooit losgeld zouden betalen.

Zo'n houding kan alleen maar succesvol zijn als u voldoende maatregelen heeft getroffen om zo snel mogelijk de downtime te beëindigen. Dat kan bijvoorbeeld door adequate, up-to-date en veilige back-ups klaar te hebben staan, die u direct op nieuwe machines in een verse ICT-infrastructuur kunt plaatsen. Een loffelijk streven, maar dan nog kunnen er heel wat indirecte gevolgen en kosten opdoemen naar aanleiding van het cyberincident. Twee of meer dagen downtime is gebruikelijk, en in sommige gevallen loopt het zelfs op tot meer dan tien dagen.

Vervangen

Het is nauwelijks te berekenen wat voor (financiële) schadepost downtime kan opleveren. Terwijl er tegelijkertijd ook nog de noodzaak kan zijn om machines of de complete infrastructuur te vervangen naar aanleiding van het incident. En wat dacht u van het inhuren van specialisten en adviseurs om de situatie onder controle te krijgen? Bijkomende gevolgen – die bovendien nog veel later aan het licht kunnen komen – zijn de eventuele aansprakelijkheid of schadeclaims die relaties kunnen neerleggen bij uw organisatie. Of het misbruik dat de cybercriminelen van de gegijzelde of gestolen data kunnen maken. Ver-

Pech voor erotische sector

Soms zijn bepaalde typen bedrijven uitgesloten van een cybercrimeverzekering. Denk bijvoorbeeld aan providers, financiële dienstverleners, sociale media of aanbieders van 'adult entertainment'.

geet ook de reputatieschade niet waar u als getroffen organisatie last van kunt krijgen. Lang verhaal kort: een cyberincident kan immense gevolgen hebben, enorme schade berokkenen en veel onverwachte kosten met zich meebrengen.

Reddingsboei

Terug naar de verzekeraars. Zij kunnen de reddingsboei zijn als uw organisatie dreigt te verdrinken als gevolg van een cyberincident. Er zijn diverse partijen die verzekeringsproducten aanbieden tegen cybercrime. In onderstaande tabel vindt u enkele aanbieders met hun producten en de zaken die zij afdekken. Op rendement.nl/officetools vindt u meer informatie hierover. Ondanks de afspraak in de verzekeringswereld om verzekeringen via overzichtelijke kaarten in beeld te brengen, blijft het lastig om de producten met elkaar te vergelijken. Wat bij de een als vanzelfsprekend meeverzekerd is, kan bij een andere partij juist zijn uitgezonderd. Daarom eerst even de overeenkomsten:

- Meestal is de productomschrijving iets in de trant van 'Verzekering tegen de (financiële) gevolgen van hacking, systeemintbraak, verlies of diefstal van data, en aanvallen door cybercriminelen'.
- Vrijwel alle producten vergoeden de kosten voor inhuur van technische of

juridische specialisten en voor crisisen incidentmanagers.

- Opzet, fraude of ondeskundig gebruik is in vrijwel alle polissen en voorwaarden reden om niet uit te keren. In sommige producten zijn zelfs expliciete preventieafspraken geformuleerd.
- De verzekering betreft vrijwel altijd alleen de gegevens, niet de schade aan apparatuur of het letsel van mensen.

Hackincident met telefooncentrale meestal inclusief

- De meeste producten gelden wereldwijd, vaak wel met uitzondering van aansprakelijkheid voor schade in, of volgens het recht van de VS of Canada. Ook kunnen in de polis andere dekkingafspraken zijn opgenomen.
- Verschillen zijn er natuurlijk ook. Bij sommige verzekeraars is bijvoorbeeld ook de schade meeverzekerd die door fouten van programmeurs of gebruikers zijn ontstaan.

Daarnaast heeft alles zijn prijs, ook verzekeringen. Dus wat kost nu zo'n verzekering tegen cyberincidenten? Dat is van een aantal zaken afhankelijk, zoals

het (maximaal) afgesproken verzekerde bedrag per geval, de vorm of hoogte van het eigen risico, de volledigheid van de soorten incidenten die worden gedekt en de grootte van uw organisatie. Bij sommige verzekeringsproducten zijn bepaalde incidentsoorten ondergebracht in een aanvullende verzekering. Zo zijn de kosten bij een hackincident met de telefooncentrale bij de meeste producten inclusief, maar bij Interpolis is dat een aanvullende module.

Verzekeringsjaar

Bij het vergelijken van offertes voor eenzelfde soort uitgangssituatie blijken de premies elkaar niet al te veel te ontlopen. Maar zoals vaak met verzekeringsproducten, is het behoorlijk lastig vergelijken. Het liefst wil uw organisatie voor de meest volledige dekking met een zo laag mogelijke premie gaan. Niet onverstandig dus om de volledigheid van de dekking van verschillende verzekeringsproducten nauwkeurig te bestuderen alvorens een keuze te maken. Let bijvoorbeeld ook goed op of het maximale verzekerde bedrag per gebeurtenis of per verzekeringsjaar geldt. Dat is namelijk niet bij alle verzekeraars hetzelfde. Vraag vooral ook offertes op bij de diverse aanbieders en bestudeer hun polisvoorwaarden aandachtig.

Verzekeraar	AIG	Chubb	Hiscox	Achmea (Avéro, Centraal Beheer)	Allianz	Interpolis
Product	CyberEdge	Cyber Enterprise Risk Management	CyberClear	Cyberverzekering	Cyberverzekering	Bedrijven Compact Polis
Inbreuk	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Omzetverlies	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Diefstal/schade materieel	apparatuur		koelschade		industriële systemen	
Boetes en claims	✓	✓	✓	✓ ¹	?	✓ ¹
Telefoonfraude	✓ ²	✓	✓ ²	✓ ³	✓ ²	✓ ³
Ransomschade	✓	✓	✓	✓	✓ ²	✓
Reputatieschade	tot 185 dagen	✓	✓	✓	✓	✓
Creditcardfraude	✓		✓	✓ ³	✓	✓ ³

¹ uitgezonderd boetes van toezichthouders (bijvoorbeeld in verband met de AVG)

² met sublimiet

³ via extra of aanvullende module

PERSONEEL WERK-PRIVÉBALANS

Combinatie van werk en privé blijkt prima te gaan

Het staat de laatste tijd regelmatig ter discussie: is een drukke baan eigenlijk wel te combineren met (kleine) kinderen thuis? Dat speelt niet alleen nu u thuiswerkt vanwege de coronacrisis, maar ook 'normaal gesproken' op kantoor, als u de kleintjes hele dagen heeft ondergebracht.

Inspiratie

Uit diverse onderzoeken blijkt dat medewerkers met kinderen meestal erg gefocust zijn op hun taken als ze eenmaal aan het werk zijn, zowel thuis als op kantoor. Bovendien zijn ze beter en creatiever in relativeren, (tijd)plannen en keuzes maken, omdat ze daarmee in

hun gezinssituatie ook vaak te maken hebben. Uit psychologische onderzoeken komt zelfs naar voren dat het combineren van werk en privé veel inspiratie en extra energie kan opleveren. Wie dat goed kan, presteert beter en is minder vaak ziek.

Feliciteren

Wees dus blij met collega's die thuis ook nog een druk gezin runnen. U mag collega's die het blijde nieuws over gezinsuitbreiding bekendmaken, dan ook zeker feliciteren (ook al moet dat momenteel op afstand). De beginperiode zal best wat stress opleveren, maar ze blijken na verloop van tijd uw beste collega's te worden.

Bezorg je werknemers wat frisse lucht op de (thuis)werkplek!

Kunnen je collega's wel wat frisse lucht gebruiken en wil je ze een persoonlijk cadeau bezorgen? Bloomincard kan diverse groene zuurstofgevendende planten bij je collega's bezorgen in een kaartvaas waar je een **persoonlijk bericht** en/of **logo** van je bedrijf in kunt laten zetten.

Adressen kunnen worden aangeleverd in een handige excellijst. Voor meer informatie neem contact op met Marjolein van der Burg, telefoon: 035 773 07 93 of mail naar info@bloomincard.nl of kijk op www.bloomincard.nl/frisselucht.

BLOOM
incard

PERSONEEL VERANDERMANAGEMENT

Verandering door pandemie zorgt voor hoop onrust

Plannen, bedrijfsstrategieën: uw organisatie is voortdurend aan veranderingen onderhevig. Soms liggen de oorzaken voor verandering vooral in externe omstandigheden, zoals de economische situatie en nu natuurlijk de coronapandemie. Al die veranderingen kunnen voor veel onrust zorgen. Hoe gaan u en uw collega's daarmee om?

Continuïteit

De werkzaamheden van uw organisatie moeten zo (goed) mogelijk blijven doorgaan. Nieuwe (van overheidswege opgelegde) omstandigheden dienen daarbij liever geen bedrijfsmatige hindernissen te vormen. De continuïteit en productiviteit mogen nu eenmaal niet in gevaar komen. Uitgebreid overleg of extra training kunnen in veel geval-

len de veranderingen begeleiden. Ook als door omstandigheden, zoals de coronacrisis, samenkomsten lastig is, blijft de noodzaak bestaan om nieuwe situaties goed in kaart te brengen.

Perken

Vergeet niet alle benodigde informatie hieromtrent beschikbaar te stellen en alle betrokkenen waar nodig (eventueel op afstand) te coachen. Zo ontstaat een goede werksfeer met flexibiliteit en de benodigde (zelf)organisatie. Dat zal eventuele onrust aardig binnen de perken houden.

! Kies eens een luchtige benadering bij nieuwe omstandigheden. Dat heeft vaak een relaterend en positief effect in een aanpassings-traject.

HARDWARE SAMENWERKEN

AR-vergaderen op afstand

Veel organisaties maken gebruik van vergadersoftware, zeker nu er heel veel medewerkers vanuit huis werken. Als u nog meer 'realiteit' nodig heeft tijdens zulke digitale overlegsituaties, bijvoorbeeld om objecten zoals maquettes of apparatuur in drie dimensies te bekijken, zijn platte beeldschermen en smartphones misschien niet afdoende.

Headset

Als variant op de 3D-bril heeft producent Nreal een complete headset voor dit doel ontwikkeld. Deelnemers stappen daarmee in een vir-

tuele wereld – in dit verband ook wel 'augmented reality' (AR) genoemd – waardoor de ontmoeting veel realistischer lijkt. Net als de objecten die ze gezamenlijk bekijken trouwens. Het prijskaartje van minder dan € 500 is voor AR-begrippen ook zeer schappelijk.

Concurreren

Het apparaat kan met veel bestaande 3D- en VR-software samenwerken. En als de meeting ook nog over de toekomstige stabiele 5G-verbindingen plaatsvindt, geeft dat een zeer realistisch beeld dat kan concurreren met live vergaderen.

Goed vermomde hengelaars

Digitale oplichters maken steeds vaker gebruik van berichten die zij ondertekenen met merknamen van bekende producenten uit de digitale wereld. De kans dat u in deze vermomde phishingberichten nietsvermoedend op een linkje klikt, is vrij groot als u al van de producten gebruik maakt.

Ontfutselen

De lijst van vaak misbruikte merken bevat namen als Microsoft, Netflix, PayPal, Facebook en WhatsApp. Zeker die laatste kent een steeds hogere populariteit onder hackers en phishers. Met valse links om aan te sluiten bij nieuwe WhatsApp-groepen of 'per on-

geluk' foutief gestuurde codes proberen zij uw gegevens en wachtwoorden te ontfutselen.

Afleidend

De cybercriminelen richten de imitatieberichten nu in de coronacrisis vooral op thuiswerkers. Enerzijds spelen ze in op de 'afleidende' situatie op de thuiswerkplek, waarbij het afhandelen van de berichten misschien minder zorgvuldig gebeurt.

Anderzijds gokken zij op een mogelijke gebrekkige beveiliging van de inderhaast ingerichte thuiswerkplekken (wat in uw organisatie hopelijk niet het geval is). Blijf dus ook in de thuissituatie alert op nep- en malafide berichten.

Zijn uw wifi-spullen gepatcht?

Diverse smartphones en tablets, e-readers en ook routers van verschillende merken blijken een kwetsbare wifi-chip te bevatten. De lekkage in de FullMAC WLAN-chip vormt een mogelijke ingang voor cybercriminelen. Die kunnen zo bijvoorbeeld een VPN-verbinding kapen of de versleuteling van het dataverkeer uitschakelen. Alleen als u uitsluitend met beveiligde https-verbindingen werkt, zult u geen last hebben van de kwetsbaarheid.

Overgenomen

De bewuste chip is enkele jaren geleden ontwikkeld door Cypress Semiconductor. Dit bedrijf werd in 2016 door Broadcom overgenomen en daar werd twee jaar later de

lekkage ontdekt. Er kwam een patch voor uit, maar vele producenten – waaronder grote namen als Amazon (met Kindle), Apple, Google, Huawei en Samsung – die de chip in hun ontwerpen en apparatuur hebben verwerkt, blijken die patch tot op heden niet te hebben aangebracht.

Snel

Controleer in de technische specificaties van uw wifi-apparatuur en smartphones of het de genoemde wifi-chips bevat. Zo ja, ga dan zo snel mogelijk op zoek naar updates voor die apparaten.

! Nog beter: laat wifi-apparatuur automatisch updaten met beschikbare patches.

Nr. tien tegen wil en dank

Met een nieuwe pc of laptop komt het waarschijnlijk vanzelf uw organisatie binnen: besturingssysteem Windows 10. Normaliter zijn echter niet alle computers tegelijk aan vervanging toe. Dan zullen ongetwijfeld ook nog oudere besturingssystemen in gebruik zijn. Uiteindelijk zorgen de verantwoordelijke IT'ers er wel voor dat alles weer gelijkgeschakeld zal zijn. Bijvoorbeeld door op de oude systemen Windows 10 uit te rollen. Maar kan iedereen wel omgaan met zo'n nieuw systeem?

Uw computer doet het prima, en u heeft eigenlijk helemaal geen behoefte aan nieuwe besturingssoftware op uw systeem. Want met de 'oude' programma's kunt u prima overweg. De angst om met nieuwe software aan de gang te gaan, is bij veel gebruikers aanwezig. Het is dan ook een kwestie waar elke organisatie mee worstelt. Maar de industrie, zeg maar de softwareproducenten, maakt het min of meer noodzakelijk om bij tijd en wijle over te schakelen op nieuwe producten. De oude worden simpelweg niet meer ondersteund of geüpdatet, waardoor ermee blijven doorwerken op den duur onveilig is.

Versiegekte

Heel vaak is niet zo duidelijk waarom een goed functionerend systeem vervangen zou moeten worden. Alleen maar een nieuwe versie gebruiken, omdat het een nieuwe versie betreft, is natuurlijk een soort 'versiegekte'. Dat geldt niet alleen voor besturingssystemen, in feite voor alle software. Waarschijnlijk vragen heel wat organisaties zich ook terecht af wat de toegevoegde waarde is van een nieuwe versie van de programmatuur. Zoveel nieuws is er in de volgende versie van uw software meestal niet te vinden. De softwaremakers gebruiken hele andere argumenten om hun nieuwe producten aan de man te brengen. Zo zouden oudere versies niet meer veilig zijn, niet meer adequaat op de huidige technische stand van zaken van de hardware zijn afgestemd of niet meer aansluiten bij de eisen van deze tijd van online computergebruik.

Rechtstreeks

Maar het gaat hier nu niet over de noodzaak of keuze voor upgraden. Dat het nodig is of wordt, is vaak een rechtstreeks gevolg van het beleid van de softwareontwerpers.

Dus als u eenmaal wordt geconfronteerd met het upgraden van software, wat betekent dat dan?

- Alle systemen draaien bij voorkeur op hetzelfde besturingssysteem. Uw organisatie zal dus niet alleen nieuwe systemen, maar in de loop van de tijd ook de oudere voorzien van dezelfde besturingssoftware.
- Overall dezelfde software toepassen is handig in verband met de ondersteuning en het beheer.
- Ook het gebruik van dezelfde programma's – waarvoor bijvoorbeeld cursussen zijn georganiseerd – is voor u en uw collega's hetzelfde. Bij problemen kunt u elkaar gemakkelijk helpen als u dezelfde software gebruikt.

Overstapmiddag

Om op adequate en juiste wijze om te gaan met uw automatiseringsmiddelen, is het van belang dat medewerkers goede instructies krijgen. Dat kan in de vorm van een overstapmiddag waar medewerkers in een kort tijdsbestek de verschillen tussen de oude en nieuwe manier van werken krijgen voorgeschoteld. Maar ook een complete cursus 'Omgaan met Windows 10' zou tot de mogelijkheden kunnen behoren. Eventueel kan uw organisatie voor de collega's die ook ondersteuning moeten bieden aan de andere gebruikers op de werkvloer, of zo nu en dan meewerken in de interne helpdesk van uw organisatie, een geavanceerde training organiseren.

Gepuzzel

Ieder nieuw softwareprogramma heeft zijn eigen omgangsvormen, hoe weinig ze soms ook afwijken van een oudere versie. Het kost iedereen wel weer een heleboel gepuzzel om dat allemaal zelf te ontdekken. Uw organisatie kan daar dus het beste ruim aandacht aan besteden.

Bent u nog niet geüpgraded?

Toen Windows 10 uitkwam, konden de meeste gebruikers gratis upgraden vanuit Windows 7 of 8. Die mogelijkheid verdween na verloop van tijd. Ook de ondersteuning voor het oudere besturingssysteem Windows 7 kwam op 14 januari 2020 ten einde.

Achterdeurtje

Intussen kunt u nog altijd gratis upgraden. Dat gaat dan wel via een achterdeurtje op de website van Microsoft, te vinden via bit.ly/3dG8nfb. U moet er ook een geldige licentie voor hebben, eventueel een update-licentie vanuit Windows 7 of 8.

Altijd al een persoonlijk adviseur willen hebben?

Probeer Rendement Professional nu drie maanden voor maar € 15

Rendement Professional is een slimme combinatie van vakblad en online platform. Voor de zachte prijs van € 15 heeft u drie maanden lang dé nieuws- en adviesbron binnen uw vakgebied in handen. U heeft hiermee tot uw beschikking:

- ✓ het laatste nieuws binnen uw vakgebied, zoals de meest recente wet- en regelgeving;
- ✓ vele praktische tips en adviezen die u direct kunt gebruiken bij uw werkzaamheden;
- ✓ een online vraagbaak waar u 24/7 met uw praktijkvragen terecht kunt.

Ga naar rendement.nl/abonnementen en haal uw adviseur vandaag nog in huis!

 Rendement Professional

Overal gratis wifi

Over de hele wereld, dus ook in Nederland, zijn vele gratis wifi-netwerken beschikbaar. Om die te vinden, kunt u een zogenoemde 'wifi finder'-app installeren. Daar zijn er diverse van. In deze editie van App Lab komt één van de grootste aan bod: WiFi Map.

Een goede wifi-verbinding is goud waard. Niet alleen thuis of op kantoor; wifi is ook erg nuttig onderweg. Vaak kunt u gebruikmaken van de gratis hotspots van providers (KPN, Ziggo, T-Mobile, en dergelijke), maar zie deze hotspots maar eens te vinden.

Database

De naam van de app WiFi Map zegt het eigenlijk al: op een kaart kunt u aflezen waar zich in uw directe omgeving (gratis) wifi-netwerken bevinden. De database die achter het programma hangt, bevat ook de wachtwoorden en tips of opmerkingen van eerdere gebruikers van die hotspots. Die informatie is overigens (offline) niet gratis in de app, daarvoor moet u een betaalde pro-versie installeren. Dan bent u wel meteen alle in-app-aanbiedingen kwijt.

Wereldwijd

WiFi Map heeft een wereldwijde dekking. U zou dus in feite overal ter wereld een gratis mobiel netwerk moeten kunnen vinden. Als deze tenminste zijn aangemeld of toegevoegd, want de informatie in de database is mede gevuld door de gebruikers die nieuwe gevonden hotspots inclusief de wachtwoorden toevoegen. Door dit soort informatiedeling wordt het bestand steeds groter. Net als de kans dat u met een wifi-netwerk in de buurt kunt verbinden, zodat u kosteloos kunt rondsur-

fen. De applicatie staat trouwens ook toe dat u deze informatie deelt met uw collega's of anderen via Facebook, Instagram of Twitter.

Schaduwkantjes

Er zijn wel enkele schaduwkantjes te ontdekken aan de app. Allereerst zult u moeten beschikken over een netwerkverbinding om überhaupt bij de gegevens te kunnen komen. Dat

kan een gratis wifi-netwerk zijn in een hotel of restaurant, maar ook uw mobiele netwerk via 3G of 4G, dus op kosten van uw databundel.

Schuil

Als beide mogelijkheden niet beschikbaar zijn op de locatie waar u zich bevindt, heeft u niet zo veel aan de app. Tenzij er automatisch verbinding te leggen is met een open netwerk waarvoor geen wachtwoord vereist is. Maar dat is niet geheel zonder risico,

zoals u ongetwijfeld weet: er kunnen altijd cybercriminelen achter een open netwerk schuilgaan.

Gastennetwerk

Een ander minpuntje is dat een gebruiker van WiFi Map ook een gastennetwerk dat niet voor openbaar gebruik bedoeld is – misschien wel het wifi-netwerk voor de bezoekers van uw organisatie – kan toevoegen aan de database van de app. Dat zou betekenen dat vanaf dat moment iedereen via uw gastennetwerk kosteloos op mobiel internet kan komen. Het is maar de vraag of u dat wilt.

Varianten

Een wifi-zoeker zoals deze applicatie is zeker nuttig en functioneel om gratis wifi-hotspots in uw omgeving te vinden. Al helemaal omdat hij overal ter wereld bruikbaar is.

Maar het bestaan van een database met zoveel netwerk-informatie en wachtwoorden brengt ook risico's met zich mee. Niet alleen ontstaan er door het persoonlijke gebruik van elke deelnemer aan WiFi Map ontelbare varianten van in principe dezelfde database, de verzamelde en gedeelde gegevens kunnen ook misbruikt worden voor heel andere doeleinden.

Lekkage

Dat overkwam een wat functionaliteit betreft vergelijkbare app die beschikte over een onbeveiligde database. Door een lekkage kwamen van talloze wifi-netwerken – waaronder diverse thuis- en gastnetwerken – de gegevens op straat te liggen. Alle netwerknamen, geolocaties, identificatiecodes (de 'basic service set identifiers', oftewel BSSID's) en wachtwoorden waren in platte tekst toegankelijk. Alles behalve wenselijk!

Specificaties WiFi Map

	Android	iOS
Grootte	68 MB	237 MB
Versie	5.2.13	4.0.34
OS	4.3 en hoger	10.0 en hoger
Rating (max. 5,0)	4,0	4,3

SCHOONMAKEN ALS MAATREGEL TEGEN VIRUSVERSPREIDING

Ziektekiemen nu én straks te lijf

Een goede hygiëne is belangrijk om verspreiding van virus-sen tegen te gaan. Naast het laten schoonhouden van het bedrijfspand door een professionele schoonmaker, kunt u uw collega's voorlichten over hygiëne op de werkplek. Dat is in tijden van corona bijzonder belangrijk, maar eigenlijk natuurlijk altijd. Goede hygiëne vraagt wel om de nodige discipline.

Zolang het coronavirus rondwaart, is het verstandig om extra maatregelen op het gebied van hygiëne te nemen. Niet alleen voor dit virus: ook als mensen besmet raken met het influenzavirus kan een goede hygiëne verspreiding van het virus beperken. U kunt de schoonmakers vragen extra schoon te maken. Maar ook de gebruikers van het pand moeten aan de slag, de medewerkers zelf dus. Momenteel werkt een aanzienlijk deel van Nederland thuis vanwege de coronacrisis, maar er zijn ook medewerkers die naar het werk moeten komen. Daarnaast: de grootschalige thuiswerksituatie is tijdelijk. Het is dus goed om maatregelen op het gebied van de hygiëne nu al onderdeel van de kantoorroutine te laten worden.

Oppervlaktes

Zo kunt u bepaalde zaken vaker (laten) schoonmaken. Denk daarbij aan het dagelijks reinigen van oppervlaktes die vaak met de handen worden aangeraakt. Bijvoorbeeld balies, deurklinken, koffieautomaten, kranen, licht- en liftknoppen, sanitair, telefoons en trapleuningen. Ook zullen medewerkers hygiënischer te werk

moeten gaan. Naast de instructies die het RIVM geeft, kunt u een instructie voor hygiëne op de werkplek geven.

Posters

Hang posters op met handenwasinstructies en met de andere regels. Werk zo veel mogelijk met beeld, zodat u kunt laten zien wat het gewenste gedrag is. Voorzie medewerkers van tissues, desinfecterende gels en doekjes zodat zij altijd iets hebben om hun handen of bureau mee schoon te maken. Er bestaan ook

reinigingssetjes voor het schoonmaken van het toetsenbord (zie ook de rechterpagina). Door die te verstrekken, voorkomt u meteen dat reinigingsmiddelen worden gebruikt die eigenlijk ongeschikt zijn. Zaak is natuurlijk wel dat alle medewerkers dit ook regelmatig doen. Maak hygiëne op de werkplek onderdeel van het werkoverleg; de maatregelen werken alleen als iedereen ze toepast. Elkaar erop aanspreken is ook makkelijker als het een terugkerend agendaonderwerp is.

Handdoekjes

Heeft uw organisatie een wachtruimte voor bezoekers, haal daar dan regelmatig tijdschriften en kranten weg. Ga ook netjes om met afval; gooit u gebruikte beschermingsmiddelen weg, sluit vuilniszakken dan goed af. Zorg in toiletten voor voldoende papieren handdoekjes; deze zijn sowieso hygiënischer dan heteluchtdrogers.

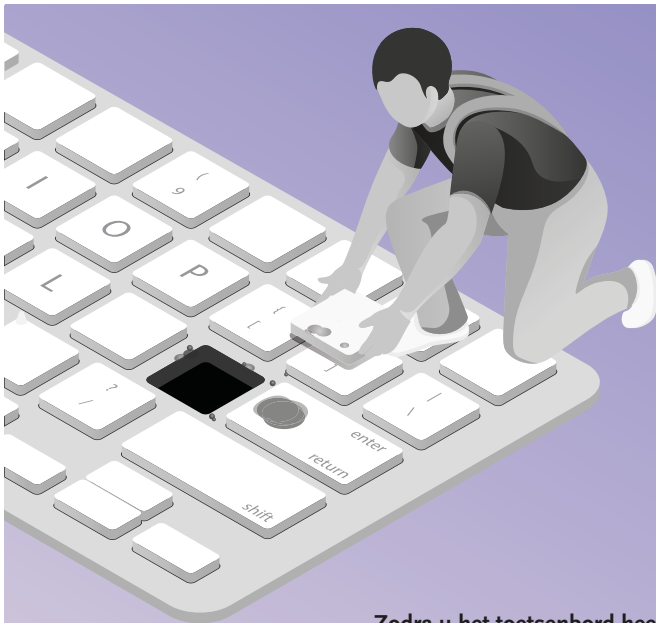
Kwartiertje luchten maakt al wereld van verschil

Regelmatig ventileren is ook belangrijk voor het voorkomen van de verspreiding van virussen en bacteriën. In het Arbobesluit staan eisen aan de luchtkwaliteit op de werkplek genoemd.

Open

Heeft uw pand geen mechanische ventilatie? Zet dan elke dag de ramen een kwartier open, bijvoorbeeld 's ochtends bij binnenkomst tien minuten. Doe dit

ook in de toiletruimtes, als dat kan. Bij mechanische ventilatie kunt u het ventilatiesysteem eerder inschakelen en langer laten draaien. U kunt er ook voor kiezen om dit tijdelijk dag en nacht te doen. In toiletgebouwen moet het ventilatiesysteem in ieder geval dag en nacht aanstaan. Met de zomerperiode in aantocht kunt u alvast overwegen of u ook dan, als er weinig medewerkers zijn, een extra grote schoonmaak wilt laten houden.

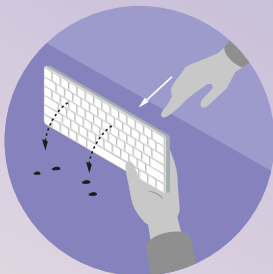

Toetsenbord reinigen

Ziektekiemen (waaronder het coronavirus) kunnen enige tijd in leven blijven op materialen buiten een gastheer. Denk aan deurklinken of drukknoppen, maar dus ook op toetsenborden! Nu zijn die niet heel simpel te reinigen door de schoonmakers. Hoe kunt u dat het beste (laten) aanpakken?

Zodra u het toetsenbord heeft losgekoppeld van uw pc, kunt u de volgende stappen doorlopen.

1. Droog reinigen

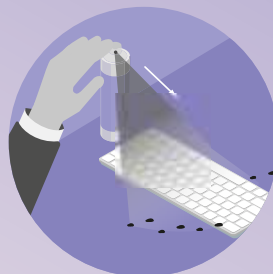

Keer het toetsenbord om op een krant of een plek die gemakkelijk schoon te maken valt. Tik op de onderkant van het bord, zodat er meer viezigheid uitvalt.

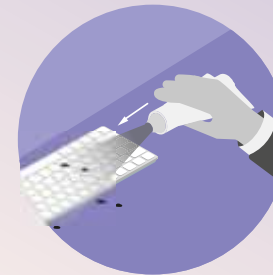

U kunt het bord ook op de zijkant zetten en dan met het toetsenbord tikken op het oppervlak dat u gebruikt. Niet te hard, natuurlijk, u wilt het toetsenbord niet slopen.

2. Met hulpmiddelen

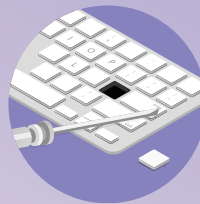
Voor de resten die blijven plakken, kunt u speciale flesjes met perslucht gebruiken. Daarmee blaast u meer vuil tussen de toetsen vandaan.

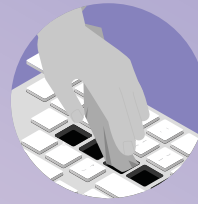
U kunt ook andersom te werk gaan en met toetsenborden-stofzuigertjes (die bestaan!) het vuil uit alle kieren en hoeken proberen te zuigen.

3. Demonteren

Een werkgever kan ook besluiten dat een toetsenbord uit elkaar gehaald mag worden om het schoon te maken.

Haal de toetsen van het toetsenbord los met een schroevendraaier of een plat mesje zonder de toetsen te beschadigen.

Hierna de 'bodem' goed schoonmaken met een vochtig schoonmaakdoekje. Wrijf het bord direct daarna goed droog.

De toetsen zelf schoonmaken met een wattenstaafje gedrenkt in schoonmaakalcohol (isopropylalcohol).

Tijdrovend

Het hierboven beschreven proces is nogal tijdrovend. Plan de reiniging dan ook aan het einde van de werkdag of – beter nog – net vóór het weekend.

Toestemming

Geef uw werkgever hier niet zelf opdracht of toestemming voor? Pas deze aanpak dan alleen toe op uw privétoetsenbord.

Medisch toetsenbord

Is hygiëne extra belangrijk? Dan is een zogeheten 'medisch toetsenbord' misschien interessant voor uw organisatie. Dit kunt u namelijk onder de kraan houden en afwassen met water en afwasmiddel.

HELPDESK

EXCEL Klik in een rekenblad in een cel met een formule, en u ziet met kleur-tjes aangegeven naar welke cellen of bereiken wordt verwezen. Die gebieden hebben handvatten als objecten, en daarmee kunt u ze ook naar wens aanpassen. Veel handiger dan typen.

OFFICE

Spell check helps

Engelse werkwoorden in Nederlandse teksten moet u volgens de Nederlandse regels vervoegen. De spellingcontrole in uw Office-programma kan u hierbij helpen. Typ de werkwoordsvorm zoals u denkt dat het zou moeten (bijvoorbeeld 'geupdate'). Als er een rode streep onder verschijnt, denkt Microsoft daar dus anders over.

Verbeteren

Door er met de rechtermuisknop op te klikken, ziet u hoe het wel had gemoeten (in dit geval 'geüpdate'). U kunt het natuurlijk ook direct laten verbeteren.

MESSENGERDIENST

WhatsApp op zwart

WhatsApp heeft op smartphones nu ook een donkere weergave. Het weergeven van witte letters en lichte beeldelementen tegen een donkere schermachtergrond kost minder energie. Dat resulteert in een langere accuduur.

Accuduur

Daarnaast is het een stuk rustiger voor de ogen en werkt u dus gezonder met uw smartphone. Probeer het eens uit via Instellingen, Chats, Thema.

WORD 365

Titelbalknieuwjes in tekstverwerker

TOP TIP

In de titelbalk van uw Word 365-venster staat sinds kort achter de bestandsnaam een keuzepijltje. Als u erop klikt, verschijnt in een dialoogvenstertje de naam en de locatie waar het bestand is opgeslagen, en de eventuele versiegeschiedenis van het document.

Ook is er een optie aanwezig om het bestand direct te uploaden naar uw opslaglocatie in de cloud. Het is sowieso wat drukker geworden in de titelbalk van Word 365. Want behalve dat de Werkbalk

Snelle toegang nu een stuk breder is door de optie Automatisch opslaan, is er met een recente update ook nog een zoekvak opgedoken. Dit vak stond voorheen op de tabrij van het lint.

Zoekloepje

Maar Microsoft heeft er ook voor gezorgd dat u het zoekvak standaard kunt minimaliseren tot alleen het zoekloepje. U vindt dit via Bestand, Opties, Algemeen onder de Gebruikersinterface-opties.

SMARTPHONE

Ruimte vrijmaken op Android-smartphone

Het gebeurt wel eens dat u ruimte tekort komt op uw Android-smartphone wanneer u nieuwe apps wilt installeren. Zeker als u een al wat ouder apparaat gebruikt met bijvoorbeeld maximaal 8 GB geheugen. Op de volgende manieren kunt u proberen meer ruimte te krijgen:

- Verwijder apps die u nooit gebruikt. Als het standaard-apps betreft die met het apparaat zijn meegeleverd en dus niet te verwijderen zijn, verwijder dan de updates zodat alleen de kale fabrieksversie overblijft.

- Verplaats apps van het apparaatgeheugen naar de SD-kaart. Doe dat via de beheermodule Applicaties. Verplaatsen is lang niet met alle programma's mogelijk; probeer uit met welke dat kan.
- Maak de opslagcache leeg. Cache helpt u snel te werken, maar het is ook tijdelijke opslag die u niet per se nodig heeft.
- Verplaats ruimtevreterende foto's en filmpjes, bijvoorbeeld die van WhatsApp (u zult daar een flink gevulde map aantreffen), naar de SD-kaart. Of nog liever: verplaats ze naar uw computer.

POWERPOINT Laat bij ruimtegebrek op een dia nooit automatisch de lettergrootte verkleinen voor één item: regel het voor alle punten. Verklein steeds een beetje zodat het verschil met andere dia's niet opvalt, of pas de teken-grootte aan in de hele presentatie.

WINDOWS Nog niet gewend aan of overtuigd van browser Edge? In Windows 10 mag u nog altijd Internet Explorer (IE) gebruiken. Start die app door de naam te typen in startmenu of zoekvak. Sommige websites gedijen trouwens beter in IE dan in Edge.

VEEL TIJD ÉN GELD BESPAREN DOOR MET HANDIGE EXCEL-FUNCTIES TE WERKEN

Meer werk verzetten in minder tijd

Als u ook thuis aan het werk bent vanwege de coronamaatregelen, weet u hoe lastig het is om alle ballen in de lucht te houden. Veel mensen hebben moeite met de combinatie werk en privé, zeker als er ook nog kinderen thuis zijn die opdrachten voor school moeten doen of op een andere manier vermaakt moeten worden. Hoe fijn zou het dan zijn als u uw werk efficiënter kunt doen, zodat u meer werk verzet in minder tijd.

Met de training Excel PLUS leert u allerlei handige functies om veel tijd te besparen. En dat is ook handig als u over enige tijd weer op kantoor bent. De training bestaat uit drie onderdelen. Het eerste onderdeel is Excel Basis en omvat een complete basiscursus Excel. U krijgt toegang tot een website waarop de basisbeginselen van Excel aan de orde komen. De ervaren Excel-gebruiker frist hiermee zijn kennis op, terwijl beginners de basisvaardigheden van Excel onder de knie krijgen. Op deze manier

heeft iedere cursist bij aanvang van het volgende onderdeel voldoende Excel-kennis en hoeft er in het vervolgtraject geen onnodige tijd verspild te worden aan het beantwoorden van basisvragen.

Handigheid

Het tweede deel is de eendaagse training. Hierin wordt uitgebreid ingegaan op alle toepassingen die specifiek voor u van belang zijn. U leert omvangrijke bestanden te importeren en krijgt tips om de brij

Aangepaste voorwaarden, dus u loopt geen risico

De training Excel PLUS vindt plaats op diverse data en locaties. Mocht een training vanwege de coronamaatregelen niet doorgaan, dan kunt u de training online volgen of doorschuiven naar een datum in het najaar. Als u nu alvast inschrijft, bent u in ieder geval verzekerd van deelname. U loopt geen enkel risico, want onze algemene voorwaarden zijn aangepast. U kunt uw inschrijving namelijk te allen tijde kosteloos annuleren of doorschuiven naar een latere datum. Meer info: rendementco.nl/explus.

Ook een training voor de ervaren Excel-gebruiker

Speciaal voor de ervaren Excel-gebruiker heeft Rendement de training Excel PRO ontwikkeld, die naadloos aansluit op Excel PLUS. Ook deze training bestaat uit drie onderdelen:

1 Voorafgaand aan de training krijgt u een vragenlijst. Op basis van uw antwoorden stelt de docent het programma op, dat hierdoor geheel op uw wensen is afgestemd.

2 Tijdens de eendaagse training krijgt u de verdieping die voor u van toepassing is. Met de praktische voorbeelden leert u de theorie toe te passen.

3 Tot zes maanden na de training heeft u toegang tot de online helpdesk. Hier kunt u met al uw vragen terecht.

Wilt u beide Excel-trainingen volgen, dan profiteert u van een flinke combinatiekorting. Meer info: rendementco.nl/excpro.

aan gegevens overzichtelijk te maken. Daarnaast worden grafieken, draaitabellen en macro's uitvoerig behandeld. Door middel van voorbeelden uit de praktijk krijgt u de handigheid die u direct in uw eigen werk kunt toepassen. Het laatste onderdeel wordt u online aangeboden. Via een website heeft u zes maanden lang de beschikking over de gehele cursusstof. Hierdoor kunt u op elk gewenst moment de online versie van de training raadplegen. Daarnaast kunt u ook altijd gebruikmaken van onze online helpdesk. Wij kunnen de Excel-training ook voor meerdere mensen tegelijk van uw organisatie verzorgen. Dit is relatief goedkoper en bovendien kan de training op maat gemaakt worden. Kijk voor de mogelijkheden op rendementco.nl/incomp en vraag een vrijblijvende offerte aan. U krijgt binnen enkele dagen een reactie van ons.

EUROPESE REGELGEVING VOOR DRONES KOMT ERAAN

Droomvlucht met uw dronevlucht

Steeds vaker worden drones ingezet voor zakelijke doeleinden. Denk aan bewaking en inspectie, maar ook het bezorgen van pakketjes en het maken van luchtopnames voor promotiemateriaal. Vanaf 1 juli 2020 wordt nieuwe Europese regelgeving voor drones van kracht. Dat heeft gevolgen als uw organisatie deze zweefmachines inzet.

Tot 1 juli zijn in alle Europese lidstaten nog eigen regelstelsels van toepassing voor het vliegen met drones, ook wel Remotely Piloted Aircraft Systems (RPAS) genoemd. In veel landen wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen recreatief of zakelijk gebruik. In Nederland wordt dat eerste geregeld in de 'Regeling modelvliegen', het tweede in de 'Regeling op afstand bestuurd vliegtuig'. Voor het beroepsmatig inzetten van drones heeft u op dit moment nog een RPAS Operator Certificate (ROC) nodig waarmee u bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een vliegvergunning kunt verkrijgen.

Gewicht

Deze regelingen worden op 1 juli 2020 vervangen door een Europees stelsel van regels voor alle civiele drones. Daarbij speelt geen onderscheid meer tussen hobby- of beroepsmatig gebruik. De risico's bij de inzet van drones gaan een belangrijke rol spelen bij de vraag welke regels van toepassing zijn. Meer risico bij een bepaalde vlucht betekent dan ook strengere eisen voor de piloot of de organisatie die de drone inzet.

Dronevluchten van de 'open' categorie vormen een relatief laag risico. De drone mag niet meer wegen dan 25 kilogram, moet in het zicht blijven van de piloot, en mag niet in het voor de reguliere luchtvaart gereserveerde luchtruim vliegen. Een indeling naar gewicht levert daarbij de volgende droneklassen op:

- 'Co' voor drones met een maximaal gewicht van 250 gram;
- 'C1' tot 900 gram;
- 'C2' tot 4 kilo;
- 'C3' tot 25 kilo;
- een subcategorie 'C4' voor modelvliegtuigen van maximaal 25 kilo.

Een lichte drone mag wel boven toevallig aanwezige personen vliegen, maar niet boven een flinke mensenmassa. Alleen in de allerlichtste klasse 'Co' is geen brevet (ROC) nodig.

Als een vlucht niet in de open categorie past, komt de risicovollere categorie 'specific' in beeld. Met goedgekeurde procedures en apparatuur, en gecertificeerde piloten mag de drone dan bijvoorbeeld buiten het zicht van de piloot of in gecontroleerd luchtruim worden ingezet. Bestaat er een nog veel hoger risico bij de dronevlucht, zoals bij vliegen boven mensenmassa's of met drones die goe-

deren of personen vervoeren, dan is de categorie 'certified' van toepassing. De regels die daar gelden zijn van hetzelfde niveau als in de reguliere luchtvaart.

Overgangsperiode

De indeling van dronevluchten naar risiconiveau betekent ook dat de apparatuur aan bepaalde technische eisen moet voldoen en gebonden is aan maximale geluidsniveaus en vlieghoogtes. Tot de technische uitrusting behoren bijvoorbeeld zaken als gps en een adequaat systeem om verbinding te maken of te herstellen met de besturing. Verder moet de drone identificeerbaar zijn (zie het kader hieronder) en van navigatieverlichting zijn voorzien. De droneklassen zullen gaan vallen binnen het Europese CE-keurmerk en de classificatie zal op de apparaten worden

Drone-ID noodzakelijk

De nieuwe EU-regels zullen voorschrijven dat alle drones zwaarder dan 250 gram (met uitzondering van C4-klasse vliegtuigen) identificeerbaar moeten zijn. Dat doen zij door continu gegevens uit te zenden over vlieghoogte en -richting, en over de locatie van de piloot. In dat Drone-ID signaal zijn ook het registratienummer van de piloot en het serienummer van het vliegtuig opgenomen. Het signaal kan in de nabijheid van de drone worden opgevangen, bijvoorbeeld door controlerende, inspecterende of handhavende instanties.

FOKKE & SUKKE WORDEN IN DE GATEN GEHOUDEN

HEB JIJ OOK
HEIMWEE NAAR
DIE SLECHTE ADEM
VAN MENEER
DE VRIES?

RGvT

vermeld. Voor de drones die (nog) niet over deze classificering beschikken, geldt een overgangperiode van enkele jaren.

Training

Om een drone te besturen – en zeker bij vluchten met veel risico – moet u in bijna alle categorieën over een brevet beschikken. De eisen voor de piloot zijn afhankelijk van het type drone en van de risico's van de vlucht. Voor de lichtste categorie volstaat een online training met kennistest, in de zwaardere klassen zijn uitgebreidere cursussen en examens over de theorie en de praktijk nodig. Mocht uw organisatie al over een ROC-light-certificaat of RPA-L-brevet beschikken, dan kunt u die naar verwachting in het kader van de nieuwe regelingen laten omzetten naar een Europees dronebrevet. Elke dronepiloot moet zich wel aanmelden bij het nieuwe register voor bestuurders van drones. Behalve de contactgegevens komen hierin ook de gegevens van toepasselijke verzekeringen en specifieke

vergunningen van de dronevlieger terecht. Met uitzondering trouwens van de aansprakelijkheidsverzekering – inclusief dekking bij bijvoorbeeld kaping – die tot nu toe verplicht was, maar nu niet meer noodzakelijk is.

Het is nog onduidelijk wat de nieuwe regels precies zullen eisen als het gaat om het verzekeren van onbemande vliegmachines. De drones zelf hoeven niet (meer) te worden geregistreerd, behalve als specifieke certificering van toepassing is. Daarmee komt een einde aan de verplichte registratie van zakelijke drones in het PH-register voor de burgerluchtvaart.

Oog

De nieuwe Europese regels kennen geen beperkingen voor het vliegen boven gebouwen of wegen, zo lang daar tenminste geen restricties voor bestaan zoals nofly-zones vanwege veiligheid, ander vliegverkeer of milieuaspecten. En net als bij het vliegen boven mensen heeft u bij het naderen van bebouwing te maken met de

privacy. Ook hier doet de AVG haar werk: camerabeelden van drones met privacy-gevoelige data of mogelijk identificeerbare personen mag uw organisatie niet publiceren, opslaan of verwerken. Binnen de EU-regelgeving mogen drones nu ook 's nachts vliegen. Verder is in de nieuwe regels de maximale vlieghoogte voor iedereen vastgesteld op 120 m. Ook is de maximale horizontale vliegafstand vanaf de bestuurder van 500 m (en 100 m voor de lichtste categorie) losgelaten. Het criterium wordt nu: de drone mag net zo ver vliegen als nodig, zo lang het apparaat of zijn navigatieverlichting maar met het blote oog zichtbaar blijft.

Grens

Een voordeel van de nieuwe droneregelingen in Europees verband is wel dat het nu eenvoudiger is om een drone over de grens te (be)sturen. En andersom: buitenlandse drones kunnen makkelijker in Nederland opereren. Het is de bedoeling dat het register van de dronepiloten zodanig internationaal is opgezet, dat eenvoudig uitwisseling van gegevens met andere lidstaten kan plaatsvinden. Maar omdat in andere EU-landen lokaal heel andere situaties, restricties of procedures kunnen bestaan, zal met name bij risicovolle dronevluchten alsnog overleg met en toestemming van de luchtvaartautoriteiten ter plaatse nodig zijn.

Naadloos

Nieuwe technologie vraagt meestal om nieuwe regels. Dat geldt ook voor de steeds populairdere drones. Maar de nieuwe regelgeving vanuit Europa die op 1 juli aanstaande moet ingaan, is nog niet compleet helder en in alle aspecten adequaat geformuleerd.

Dus als uw organisatie al bedrijfsmatig met drones vliegt of overweegt dat binnenkort te gaan doen, duik dan vooral ook nog even in de huidige regelingen. Want het meest waarschijnlijke scenario zal zijn dat u, al dan niet in een overgangperiode, naadloos zult kunnen overschakelen naar de situatie met de nieuwe regels.

VRAAG & ANTWOORD

BESTANDEN OVERZETTEN

Als ik bestanden of foto's vanaf een smartphone wil overzetten naar mijn pc, moet ik steeds dat geheugenkaartje verwijderen. Kan dat niet anders?

Daar is een goed alternatief voor, namelijk met een kabeltje. Gebruik bijvoorbeeld het usb-voedingskabeltje met de mini-aansluiting aan de ene kant en de

normale usb-plug die aan de andere kant in de stopcontactadapter zit. Daarmee kunt u verbinding maken tussen uw smartphone (Android of iOS) – of een tablet, want dat kan ook – en een computer die op Windows draait:

- Sluit de smartphone met het kabeltje aan op de computer.
- Geef toegang tot de telefoon als daarom wordt gevraagd.
- Open 'Deze pc' via Windows Verkenner: uw smartphone staat links in de lijst.
- Dubbelklik op het apparaat. Dit opent een overzicht van de mappen (soms na toestemming), bestanden en multimedia-objecten van uw smartphone. Foto's en video's kunnen bijvoorbeeld in een speciale map \Camera of – bijvoorbeeld op een iPhone – in de map \DCIM staan, of submappen daarvan.
- Mocht u een extra SD-kaartje als opslaggeheugen hebben toegevoegd,

dan zult u die als aparte opslaglocatie aantreffen in de Verkenner.

- Om bestanden over te zetten, kunt u te werk gaan zoals u ook met kopiëren of verplaatsen tussen andere geheugenmedia zou doen. U kunt dus gewoon de bestanden verslepen of de sneltoetsen [Ctrl]+[x] voor knippen, [Ctrl]+[c] voor kopiëren en [Ctrl]+[v] voor plakken gebruiken.

Oorzaak

De hier beschreven manier van bestanden verplaatsen is ook handig als u bepaalde zaken op uw smartphone vanuit het telefoongeheugen naar de SD-kaart wilt verplaatsen.

Maar wees voorzichtig: het kan niet zomaar met alle bestanden of mappen. Een verplaatst bestand kan de oorzaak zijn dat een applicatie niet meer functioneert of dat een foto of video niet meer kan worden weergegeven.

Dat hoeft niet per se. Maar hopelijk heeft u het feit dat u ziek bent geworden wel direct – dus al tijdens de vakantie – gemeld bij uw leidinggevende of bij de afdeling personeelszaken. De (resterende) vakantiedagen worden in dat geval als ziekteverzuim aangemerkt, en op die manier worden die ziekte dagen dus niet afgetrokken van het aantal vakantiedagen.

Gepland

Het maakt voor de loonuitbetaling in feite niet uit: want zowel bij vakantiedagen als bij ziekte dagen blijft u gewoon uw salaris ontvangen. Ook als u vlak voor uw geplande vakantie ziek zou worden en nog niet bent opgeknapt als de vakantie begint, hoeft u trouwens geen vakan-

tiedagen in te leveren. Pas als u beter gemeld bent, geldt uw afwezigheid als vakantie.

Arbeidscontract

Kijk er wel even uw arbeidscontract op na. Het kan namelijk zijn dat daarin voorwaarden of regelingen zijn opgenomen met betrekking tot het inleveren van dagen bij ziekte tijdens vakantie. Mocht dat het geval zijn, dan kan dit alleen gaan om de bovenwettelijke vakantiedagen van het lopende jaar. U behoudt namelijk te allen tijde het recht op het wettelijke minimumaantal vakantiedagen. Ook vakantiedagen die opgespaard zijn in voorgaande jaren hoeft u niet in te leveren.

ZIEK TIJDENS VAKANTIE

Tijdens mijn vakantie ben ik ziek geworden en kwam ik eigenlijk niet meer toe aan vakantie vieren. Ben ik hierdoor nu al mijn vakantiedagen kwijt?

Controleer alle schijven waarop u back-up't

Als back-uppen tot één van uw taken behoort, wilt u natuurlijk gebruikmaken van de beste harde schijven. Uit de wereld van de servers zijn geluiden afkomstig dat niet alle opslagproducten van even goede kwaliteit zijn.

Uitvalpercentages

In die marktsector worden elk jaar uitgebreide tests en overzichten gepubliceerd, waaruit blijkt dat met name grote schijven van Seagate – die van 12 TB bijvoorbeeld – relatief hoge uitvalpercentages kennen. Dit percentage kan oplopen tot wel 3,3%, waar dat bij andere harddisks zoals

van Western Digital (inclusief HGST) of Toshiba zo rond de half procent ligt.

Extern

Controleer dus regelmatig of de harde schijven voor de back-up volledig en foutloos functioneren. Als u de back-up heeft uitbesteed aan een externe partij, laat hen dit dan ook doen.

! Gebruik het liefst controleprogramma's die al in een vroeg stadium kunnen detecteren dat de kwaliteit van schijven achteruitgaat, en mogelijk binnenkort aan vervanging toe zijn.

Dit is het eerste artikel van drie over wifi. In deze editie: de beveiliging van draadloze netwerken. Later komen 'openbare wifi op kantoor' en 'wifi op reis' aan bod.

Er hangt iets in de lucht...

Nog niet zo heel lang geleden zweerde iedereen bij een bedraad netwerk; het was veilig, snel en goed te beheren. Op veel kantoren is tegenwoordig ook draadloos netwerk en internet beschikbaar. Handig zonder al die snoeren en draden. Maar dat heeft ook een keerzijde: de cybercrimineel hoeft niet meer persoonlijk in uw kantoorruimte aanwezig te zijn om op uw netwerk in te breken. Tenzij uw organisatie de zaak goed heeft beveiligd natuurlijk.

De adequate beveiliging van het wifi-netwerk in uw kantooromgeving is van essentieel belang. Dat gaat wel iets verder dan het aanschaffen en aansluiten van een paar routers, switches of access points. U wilt dat iedereen op kantoor snel, veilig en betrouwbaar kan internetten. Via de kantoorapparatuur, maar bijvoorbeeld ook met meegebrachte eigen apparaten zoals smartphones, tablets of laptops.

Doordat eigen spullen – in het kader van Bring Your Own Device (BYOD) – op kantoor ten tonele verschijnen, bestaat de kans dat besmettingen of achterdeurtjes via het draadloze netwerk in uw organisatie terecht kunnen komen. Ook gasten die u op het draadloze netwerk toelaat, kunnen behoorlijke risico's met zich meebrengen op dat gebied (daarover meer in de volgende editie van Office Rendement).

Opgevangen

U wilt in ieder geval voorkomen dat ongewenste gasten toegang kunnen krijgen tot uw netwerk én de gevoelige gegevens daarop. Het wifi-signaal houdt in principe niet op bij de kantoorwanden – tenzij die met Radio Shield-verf zijn behandeld – en kan ook daarbuiten nog worden opgevangen. De volgende maatregelen kunnen voorkomen dat kwaadwillenden met gevoelige gegevens aan de haal gaan:

- Verander meteen, nog vóórdat het draadloze netwerk definitief in de lucht is, de fabriekswachtwoorden van

Microsoft stopt met populaire specialist-certificaten

Enkele populaire certificaten voor Microsoft-specialisten kunnen vanaf 31 januari 2021 niet meer worden behaald. Aan het afnemen van examens van de gewaardeerde certificaten MCSA (Microsoft Certified Solutions Associate), MCSD (Microsoft Certified Solutions Developer) en MCSE (Microsoft Certified Solutions Expert) komt dan een einde.

Inactief

Zulke papieren lieten tot nu toe zien of u te maken had met een getrainde en gecertificeerde IT'er met betrekking tot de Microsoft-producten op uw kantoor. In 2022 zal de softwareproducent de be-

wuste certificaten bovendien als 'inactief' aanmerken.

Rolgebaseerd

In plaats van deze veelgevraagde certificaten kunnen (commerciële) adviseurs, ondersteuners en technici voortaan trainingen volgen bij Microsoft om meer op beroepen en functies gerichte certificaten te behalen. Denk dan bijvoorbeeld aan ontwikkelaar, beheerder of beveiligingsspecialist. De nieuwe rolgebaseerde trainingen gaan voornamelijk over Azure en Microsoft 365. De certificaten MOS (Microsoft Office Specialist) en MTA (Microsoft Technology Associate) blijven wel bestaan.

de apparatuur, zoals 'admin' of iets dergelijks. Die zijn meestal bekend bij hackers of staan op een sticker op het apparaat, waardoor de toegang tot de apparatuur wel heel eenvoudig is. Eenmaal binnen in het draadloze netwerk ligt het bedrijfsnetwerk bloot en liggen de data op straat.

- Maak gebruik van een beveiligde verbinding, bij voorkeur met behulp van WPA2-versleuteling (Wifi Protected Acces) met een sterk wachtwoord. Liever geen WEP, want dat is relatief simpel te kraken.

Onzichtbaar

Naast deze essentiële beveiligingsmaatregelen kunt u nog veel meer doen om gebruikers en gegevens af te schermen. Enkele voorbeelden:

- Maak gebruikers, hun apparaten en gedeelde schijven of mappen in het netwerk onzichtbaar voor andere gebruikers. Dat kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van verschillende fysieke switches, of van virtuele LAN's. Daarmee krijgen de diverse gebruikers hun eigen toegangspoort en zijn ze afgeschermd van de andere gebruikers of gasten in het netwerk.
- Regel via de firewall wie en welke programma's toegang hebben tot de bedrijfsgegevens van uw organisatie.
- Gebruik bij inloggen op afstand, bijvoorbeeld door collega's die thuis of onderweg aan het werk zijn, bij voorkeur een Virtual Private Network (VPN) voor contact met het bedrijfsnetwerk. Er zijn speciale (eventueel bedrade) VPN-routers verkrijgbaar voor dit doel, waarop de draadloze access points voor het wifi-netwerk kunnen worden aangesloten.

Vingerafdruk

In een situatie met zowel WPA-encryptie, een VPN en een firewall, kunt u een gebruikersdatabase (op een Authenticatie Server) inrichten en met het 802.1X protocol een professioneel wifi-netwerk opzetten. Dit geeft de mogelijkheid om alleen gebruikers toegang te verlenen die daarvoor geautoriseerd zijn.

Dat kan bijvoorbeeld via een loginprocedure met gebruikersnaam en wachtwoord, of via biometrische authenticatie zoals met een vingerafdruk. Het is zelfs mogelijk om op die manier elke gebruiker op het netwerk een unieke WPA-sleutel te verstrekken. Veiliger kan nauwelijks.

Liever in de buidel tasten dan spijt

Welke (combinatie van) maatregelen uw organisatie ook treft, zorg ervoor dat kwaadwillenden of malafide software niet zomaar bij uw gegevens kunnen. Dat zal ongetwijfeld kosten met zich meebrengen, maar het zij zo. Bezuinigen op de veiligheid kan u pas écht duur komen te staan.

Houd de vergroening en de verduurzaming vast

Er is ook iets positiefs te melden in deze verwarrende tijd. Naast het gegeven dat het klimaat profiteert van het gebrek aan files, is werken op afstand wellicht sowieso een verstandige manier van groen en duurzaam werken in de toekomst. De online dienstverlening maakt een ongekende boost door, er komen steeds veiliger bedrijfsnetwerken en cloudopslag, en ook steeds slimmere hard- en software.

Door dit alles kan zomaar een heel stabiele mobiele infrastructuur ontstaan die het mogelijk maakt voortaan veel flexibeler te werken. Ook als de coronacrisis straks voorbij is.

Balans

Regelmatig thuiswerken zou bovendien voor heel veel mensen een goede balans kunnen verschaffen tussen werk en privé. Voor dat laatste blijft immers, onder andere door de afgenomen hoeveelheid reizen, veel meer tijd over.

De jongste generatie (kantoor)medewerkers is ondertussen al lang klaar voor flexibeler werk.

Is het pand onbewaakt?

In de kantoorwereld kan relatief veel en gemakkelijk thuisgewerkt worden. Doordat dit nu tijdens de coronapandemie veel gebeurt, zijn ondertussen hele kantoorpanden min of meer verlaten. Dat kan minder goedbedoelende bezoekers aantrekken. Daarom enkele tips voor als uw kantoor er nogal apocalyptisch leeg dreigt uit te gaan zien:

- Misschien hoeft niet iedereen elke dag thuis te werken. Collega's zouden dan in zeer kleine groepjes en op gepaste afstand van elkaar op kantoor kunnen zitten, het liefst in van elkaar gescheiden ruimten.
- Plan strikt noodzakelijke meetings verspreid over de week, niet allemaal op één dag. Zo is er toch af en toe wat reuring op kantoor. Kom alleen samen als dat écht niet anders kan, en respecteer alle regels.
- Stel een schema op zodat u en uw collega's om de beurt enkele uren in het kantoor aanwezig zijn.

Agenda

Uw organisatie kan eventueel ook extra bewakers inzetten. Deze dienstverleners zullen op dit moment waarschijnlijk wel een overvolle agenda hebben.

NS is bezig met ontwikkeling van een eigen deelauto

Zakenreizen moeten in de toekomst veel makkelijker dan nu het geval is uit een combinatie van vervoermiddelen kunnen bestaan. NS heeft onlangs aangekondigd

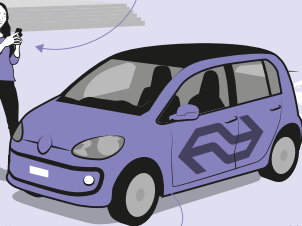
dat dit streven weer een stapje dichterbij komt. De treinvervoerder komt met eigen deelauto's en wil dat deze in 2025 gemeengoed zijn. Hieronder de details.

NS komt met eigen deelauto's

Bij het plannen van een reis in de NS-app moet u in de toekomst ook een deelauto kunnen kiezen.

De deelauto kan meteen in de NS-app worden geboekt en betaald.

De auto krijgt geen blauw-geel uiterlijk (zoals dat van de ov-fiets), maar zal wel herkenbaar zijn als een auto die bij de NS hoort.

Op ruim honderd stations maakt de NS al gebruik van de auto's van Greenwheels. Daarvoor heeft u echter een abonnement nodig; dat is bij de NS-deelauto niet nodig.

Station met auto(s) van Greenwheels

Vooral op regionale stations is een deelauto nuttig. Vaak kunt u daar 's avonds laat met het ov niet makkelijk of zelfs helemaal niet komen.

Verlofvormen voor ziek kind

Als een thuiswerkende medewerker ook nog een ziek kind thuis heeft (al dan niet door COVID-19), kan hij voor de noodzakelijke verzorging zorgverlof opnemen. Er zijn dan twee vormen: kortdurend en langdurend zorgverlof.

De werknemer krijgt tijdens dit verlof minimaal 70% van zijn loon doorbetaald, met het wettelijk minimumloon als minimum.

Zesmaal

Tijdens het langdurend zorgverlof – dat jaarlijks maximaal zesmaal de wettelijke arbeidsduur bedraagt – heeft de werknemer geen recht op loon.

Tweemaal

Kortdurend zorgverlof duurt per jaar maximaal tweemaal de wettelijke arbeidsduur.

Hoe groot is kans op VOG?

Een Verklaring omtrent het gedrag (VOG) is verplicht voor bepaalde beroepen. Daarnaast kan uw organisatie ook van vrijwilligers verlangen dat ze een VOG kunnen overhandigen.

een VOG. Deze wordt slechts in 0,33% van de gevallen geweigerd. Toch dienen nogal wat mensen uit angst voor een afwijzing geen aanvraag in. Om de misverstanden weg te nemen, heeft Justis nu dan ook een VOG-check ontwikkeld (te vinden op vogcheck.justis.nl). Deze speciaal opgetuigde website moet duidelijkheid geven over de kansen voor het verkrijgen van een VOG.

Angst

Screeningautoriteit Justis (onderdeel van het ministerie van Justitie en Veiligheid) krijgt jaarlijks 1,2 miljoen aanvragen voor

Kantoortuin verre van ideaal

Het is ooit ontstaan vanuit het streven naar een betere samenwerking: de kantoortuin. Maar ondertussen vinden veel bedrijfsartsen dat dit open landschap vooral een voedingsbodem is voor vermoeidheidsklachten en stress.

Hersenen

In de kantoortuin raakt een medewerker namelijk snel afgeleid, of kan hij zich slecht concentreren op de werkzaamheden en taken. Er zijn verschillende maatregelen te nemen:

- Zorg dat u en uw collega's de hoorbare notificaties van berichten, afspraken en taken op alle (mobiele) apparatuur uitschakelen. Deze blijken behoorlijk afleidend te zijn voor de hersenen.
- Maak afspraken met elkaar dat het kantoorlandschap op bepaalde tijden een 'stiltegebied' of juist een 'rumoergebied' is.
- Zorg voor aparte ruimtes waarin overleg, presentaties of sociaal contact kan plaatsvinden.

Gevraagd: vergaderrevolutie!

De helft van de Nederlandse medewerkers ergert zich aan vergaderingen. Dat blijkt uit onderzoek van uitzendbureau Inhuren.com dat 1.157 respondenten vroeg naar hun ervaringen met vergaderen.

Actie

Twee derde zegt dat er vaak te veel mensen bij vergaderingen aanwezig zijn. Dat kan verklaren waarom 71% vergaderingen te lang vindt duren. Meer dan de helft geeft aan

dat de belangrijkste beslissingen toch buiten een overleg om worden genomen. Dit gebeurt waarschijnlijk omdat niet wordt afgesproken dat ieder vergaderpunt met een concrete actie moet worden afgesloten. Een voorzitter zou de vergaderdoelen en agenda-punten moeten bewaken.

! Een handige tool voor het opstellen van een vergaderagenda vindt u op rendement.nl/officetools.

Kijk voor actuele vakinformatie en deskundig advies op rendement.nl

CHECKLIST

Let ook op uw chatiquette

Nu een groot deel van Nederland thuiswerkt door het coronavirus, is het legioen der chatters alleen maar toegenomen. Chatten is zo mogelijk nog een idealer communicatiemiddel dan e-mailen. Tenminste, als u zich houdt aan de netiquette die zeker ook voor chatten geldt. Oftewel de 'chatiquette'.

✓ ONGESCHREVEN REGELS

Op bedrijfsnetwerken, sociale netwerken en onlineplatformen wordt druk gechat. Om een mening te geven, informatie te delen, instemming over te brengen. Net als in de dagelijkse omgang zijn er online allerlei ongeschreven regels voor hoe om te gaan met elkaar: de 'netiquette'. De chatiquette is hier een afgeleide van.

✓ BEGROETING

Wees kort en krachtig met uw begroetingen: 'hallo allemaal' is sneller en effectiever dan een individuele groet voor elke chatter.

✓ RESPECT

Ga altijd met respect en beleefd om met elkaar. Behandel uw chatpartner zoals u zelf ook in een zakelijke setting behandeld zou willen worden.

✓ POSITIVITEIT

Wees voornamelijk positief in uw chats, dat houdt de communicatie opgewekt en levendig. Het nodigt ook uit tot actieve deelname aan de groepsdiscussie. Negatieve uitingen roepen bij de gesprekspartners meestal somberheid of negativisme op.

✓ TAALGEBRUIK

Formuleer uw chats in fatsoenlijk Nederlands, vermijd woorden volledig in hoofdletters (komt schreeuwerig over) en pro-

De meest gebruikte *afko's* in chatsessies

<i>aub/ajb</i>	alstublieft/alsjeblieft	<i>iig</i>	in ieder geval
<i>bjen</i>	ben je er nog	<i>k</i>	oké
<i>btje</i>	beetje	<i>kwn</i>	ik weet het niet
<i>btw</i>	overigens ('by the way')	<i>lol</i>	harde lach ('laughing out loud')
<i>cu</i>	tot later ('see you')	<i>nx/nix</i>	niets
<i>d8/d88</i>	dacht/dachten	<i>omg</i>	o mijn god ('oh my god')
<i>ff</i>	even, effe	<i>suc6</i>	succes
<i>glid</i>	geen idee	<i>thnx/tnx</i>	dank ('thanks')
<i>hoest</i>	hoe is het	<i>w8ff</i>	wacht even
<i>idd</i>	inderdaad	<i>w817</i>	wacht eens even
<i>iedr1</i>	iedereen	<i>wrs/wrsl</i>	waarschijnlijk

beer taalfouten te vermijden. Creativiteit is fraai, bijvoorbeeld met afgekorte formuleringen (zie kader hierboven), maar als het tot onbegrip leidt, mist het natuurlijk zijn doel. Lees een bericht altijd nog even door voordat u op de verzendknop klikt.

✓ BLOKKEREN MOGELIJK

Volg de regels en richtlijnen die in de chatomgeving of -app gelden. Als een moderator in de chatroom onvriendelijke, boze of zelfs beledigende chats tegenkomt, kan dit leiden tot uitsluiting of blokkering van deelname aan het platform.

✓ PRIVACY

Wees ook voorzichtig met persoonlijke en privacygevoelige gegevens van chatpartners. Stuur dergelijke gegevens én foto- of videomateriaal waarop personen herkenbaar zijn niet ongevraagd door.

✓ HUMOR

Wees behoudend ten aanzien van al te veel humor, of zelfs grove satire. Deze kunnen behoorlijk afleidend zijn van waar de

chatsessie over moet gaan. Gebruik nooit humor die ten koste van anderen gaat, en al helemaal niet specifiek op één persoon of groep gericht.

✓ SPAM

Laat uw chatberichten niet (onbedoeld) overkomen als reclameboodschappen. Als er iets vervelend is voor een prettig chatcontact, dan is het wel het gevoel dat u met spam te maken heeft.

✓ VERTREK

Mocht u in een chatsessie terecht komen waar u eigenlijk niet bij hoort of niet gewenst bent, wees dan zo verstandig om (al dan niet met stille trom) te vertrekken.

✓ SITUATIES

Neem geen deel aan chatsessies als u fysiek in gesprek of overleg bent, een auto bestuurt of in de openbare ruimte vertoeft. Dit geldt ook tijdens maaltijden of in andere sociale situaties waarbij het niet handig of gewenst is dat u een apparaat in de hand houdt.

Wifi-protocollen evolueren in hoge(re) snelheid

De drukte op wifi-netwerken kan aardig oplopen als steeds meer gebruikers zich aandienen. Daarmee kan de verbinding- en overdrachtssnelheid onder druk komen te staan. Dat zult u ongetwijfeld op kantoor of op een thuiswerkplek merken, als u daar een draadloos netwerk gebruikt. Ook openbare netwerken kunnen er last van ondervinden.

Standaard

De technologie op wifi-gebied staat niet stil. Om stabiel en betrouwbaarder de draadloze verbindingen bij intensief mobiel internetverkeer in de lucht te houden, zal het wifi-

protocol 802.11ax, ook wel wifi-6 genoemd, de standaard worden. Dit protocol maakt nog efficiënter dan voorganger wifi-5 (802.11ac) gebruik van de 2,4 en 5 GHz frequentiebanden om de beschikbare bandbreedte te verdelen onder de vele gebruikers.

Vervangen

Ook het versturen van de datapakketjes is in het nieuwe protocol sneller en efficiënter. Wilt u de snelheid van uw draadloze netwerk opvoeren door inzet van de nieuwe protocollen, dan zal uw organisatie overigens ook de netwerkhardware moeten vervangen.

Wachtzin heeft veel meer zin

Ze zijn nog volop in gebruik: wachtwoorden voor toegang tot systemen of beveiliging van cruciale data. U bent er ondertussen vast wel van overtuigd dat daarvoor een sterk wachtwoord noodzakelijk is. Maar dergelijke complexe wachtwoorden met speciale tekens, hoofdletters en cijfers zijn lastig te onthouden.

Soelaas

Daarom kiezen veel gebruikers voor relatief korte sterke wachtwoorden. Die blijken echter, onder andere door de toegenomen rekenkracht van computers, alsnog redelijk

snel en eenvoudig te kraken, ook al zijn ze volgens de definitie sterk. Een al wat oudere variant op dit thema zou in dat geval nog wel eens soelaas kunnen bieden: de wachtzin. Naarmate een wachtwoord langer is, zal het ook aanmerkelijk lastiger te kraken zijn. En een zinnetje is nu eenmaal gemakkelijker te onthouden dan een lang, complex wachtwoord.

! Gebruik in uw wachtzin ook cijfers of leestekens, en maak een combinatie van onsamenvangende woorden die alleen voor u iets betekent.

MeToo-tjes aan de kaak

De #MeToo-beweging heeft heel wat teweeg gebracht, maar daarmee is seksuele intimidatie op de werkvloer helaas niet uitgebannen. Ook vinden slachtoffers het nog steeds moeilijk om seksueel overschrijdend gedrag door een collega of leidinggevende te melden. Duidelijke gedragsregels op het werk, strenge sancties en sociale steun kunnen helpen dit gedrag aan te pakken.

Seksuele intimidatie is gedrag dat impliciet of expliciet seksueel geladen is. Dit kunnen fysieke aanrakingen zijn, maar ook seksueel getinte opmerkingen en ongepaste voorstellen. Het ontstaan van MeToo duidt op seksueel grensoverschrijdend gedrag waarbij sprake is van machtsongelijkheid.

Ook in arbeidsverhoudingen is vaak sprake van een afhankelijkheidsrelatie, maar ongewenst gedrag komt niet alleen voor tussen leidinggevende en werknemer; ook tussen collega's doet zich dit voor. Iedereen in de organisatie kan er dan ook bij betrokken raken.

Hotelkamer

MeToo-signalen onttrekken zich vaak aan het zicht, juist doordat er machtsongelijkheid is en de slachtoffers zich schamen. De dader is vaak in de gelegenheid om alleen te zijn met het slachtoffer: in een afgesloten kantoorruimte, auto, hotelkamer, et cetera. Het slachtoffer (meestal een 'zij', maar het kan natuurlijk net zo goed een 'hij' zijn) schaamt zich dat ze zich in deze positie heeft laten manoeuvreren. Ze twijfelt aan haar beoordelingsvermogen en zoekt de schuld bij zichzelf: 'Hij is verder toch heel aardig', 'misschien bedoelde hij het niet zo', 'was het nu eigenlijk wel zo erg'. Bovendien zorgt de afhankelijkheidsrelatie voor een extra lastige dimensie.

Bagatelliseren

Moet u dergelijke situaties dan maar vermijden? Dat is eigenlijk ondoenlijk én het legt de verantwoordelijkheid eenzijdig bij u. Geen enkele situatie is een vrijbrief voor intimidatie of aanranding. Ook niet als u tijdens een zakenreis met uw leidinggevende in zijn hotelkamer afspreekt om nog wat stukken door te nemen. Het is wel goed u altijd bewust te zijn van de setting; past de situatie bij een professionele relatie en kan het misschien ook anders?

Direct het laatste #vaknieuws? Volg @OfficeRendement

Blootstelling aan seksuele intimidatie kan lichamelijke en psychische klachten veroorzaken. Het kan zijn dat het slachtoffer zich anders gaat gedragen. Let daarom op signalen als vaker kort ziekmelden, concentratiegebrek, lichtgeraaktheid en vermoeidheid. Vermoed u iets, vraag er dan naar en doe niet mee met wegstijgen of bagatelliseren.

Gevoel

De eerste stap in de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag is erover praten; met een vriend(in), een familielid of een collega die u vertrouwt. Pas als u erover praat, kunnen anderen bevestigen dat wat u heeft meegemaakt, niet normaal is en ontoelaatbaar. Zelfs als het gaat om een hand op uw schouder of een grappig bedoelde opmerking. Als u zich er niet comfortabel bij voelt, is het niet okay. Luister naar dat gevoel.

Niet alleen ongewenst gedrag door een meerdere is lastig bespreekbaar; ook als het een collega betreft, vinden slachtoffers het moeilijk om er melding van te maken. Ze zijn bang om niet geloofd te worden en hun baan te verliezen. Uw organisatie doet er daarom goed aan ten minste één vertrouwenspersoon aan te stellen, het liefst twee (een man en een vrouw). Deze heeft geheimhoudingsplicht en mag geen actie ondernemen zonder uitdrukkelijke toestemming. Het is dus niet nodig om al te weten of u met uw werkgever wilt gaan praten of aangifte wilt doen.

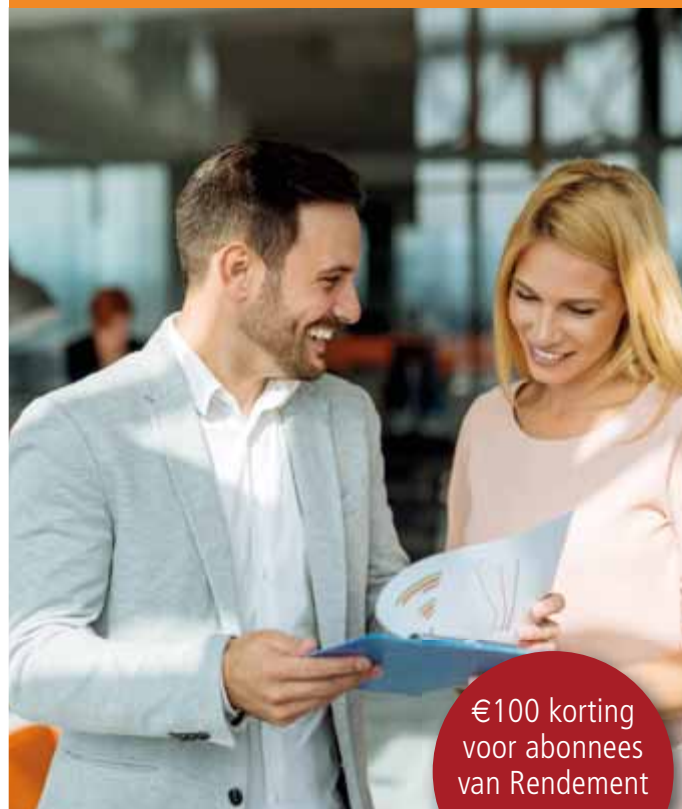
Intranet

Om ongewenst gedrag aan te pakken, moet duidelijk zijn wat het is. Daarvoor moet de werkgever duidelijk formuleren welk gedrag wel en niet gewenst is. Deze gedragsregels moet hij vastleggen in een gedragscode, inclusief de sancties als er sprake is van grensoverschrijdend gedrag. Uiteraard moet iedereen in de organisatie op de hoogte zijn van de regels en deze ook onderschrijven. Stuur ze naar elke werknemer en zet de code op intranet. Het kan eveneens onderwerp zijn van het werkoverleg.

Beleid voor een veilige werkplek

Een gedragscode moet onderdeel zijn van een breder beleid in de organisatie. De werkgever heeft een zorgplicht en moet voor een veilige werkomgeving zorgen. Vanuit de Arbowet is hij verplicht om beleid te voeren om psychosociale arbeidsbelasting (PSA) tegen te gaan. Daaronder vallen agressie en geweld, discriminatie, seksuele intimidatie en pesten, die allemaal tot ziekteverzuim kunnen leiden.

Opleiding van Rendement: actueel, professioneel en praktijkgericht

€100 korting
voor abonnees
van Rendement

Rendement biedt opleidingen Personeel & Organisatie voor elk niveau

- Actualiteiten Privacywetgeving voor werkgevers (AVG)
- Ambtenaar en arbeidsovereenkomst (Wnra)
- Disfunctioneren en wangedrag
- Levensfasebewust personeelsbeleid
- Medewerker Personeelszaken (MPZ®)
- Nemas® HRM
- Opstap Personeelszaken
- Participatiewet en Quotumregeling
- Pensioenen
- Praktijkopleiding Arbeidsrecht
- Praktijkopleiding Sociale Verzekeringen
- Update Personeelszaken
- Verlofregelingen en vakantiewetgeving
- Werken met flexwerkers (WAB)

Rendement
Congressen & Opleidingen

Meer informatie en aanmelden:
rendementco.nl/pzopl

Colofon

Office Rendement is het nieuws- en adviesmagazine voor de medewerker in het digitale kantoor.

Office Rendement is een uitgave van Rendement Uitgeverij BV
Groot Handelsgebouw unit D1.109
Conradstraat 38, Rotterdam
Postbus 27020, 3003 LA Rotterdam
tel. (010) 243 39 33,
www.rendement.nl/office

Hoofredacteur Diny Basoski
e-mail: d.basoski@rendement.nl

Redactie
Karin van Alphen, Boukje van den Berg-Thijs, Jurry Brand, Dennis Bruggemans, Vera Docters van Leeuwen, Leendert Haaring, Marie-Thérèse Hengst, Marijke van Leeuwen, Dominik van Mierlo, Joost Nagtegaal, Giniraynha Poulina, Marianne Schiltmans-Verhoeven, Muriël Simons, Ola Sinoo, Nicole Slagboom, Astrid Standhardt, Asha Stuivenwold, Lenne Verrips, Peggie van Vugt, Zoë Wijnakker-Latten

Medewerkers
Anjo van den Bos, Bart-Jan Dekker, Bastiaan Geleijnse, Tycho van der Klip, John Reid, Ramses Reijerman, Peter Scharpff, Peter Snaterse, Silvia Tax, Jean-Marc van Tol

Algemeen hoofdredacteur Justin Verbeek

Uitgevers Robert Hiemstra, Marnix Hoogerwerf

Opmaak Pre Press Media Groep

Abonnementenadministratie
Rendement Uitgeverij BV
Postbus 27020, 3003 LA Rotterdam
tel. (010) 243 39 33
e-mail: info@rendement.nl

Advertentie-exploitatie
Arnout Bonselaar
tel: (010) 224 80 33, fax: (010) 243 90 28
e-mail: a.bonselaar@rendement.nl

Druk Bariet Ten Brink BV, Meppel

Abonnementen
Office Rendement verschijnt 12x per jaar en is onderdeel van Office Rendement Professional. Zie voor meer informatie hierover www.rendement.nl/tarieven. Jaartarief Office Rendement los: € 340,96. Dit is exclusief de bewaarband à € 34,95 die in januari wordt verzonden. Alle prijzen zijn exclusief BTW en inclusief verzendkosten.
(Proef)abonnementen kunnen ieder moment ingaan, maar alleen worden beëindigd als u uiterlijk twee maanden voor het einde van de abonnementsperiode opzegt. Zonder of bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch verlengd. De looptijd van de verlenging hangt af van de duur van de vorige abonnementsperiode, zie artikel 10.1 van onze algemene voorwaarden. Abonnementen worden geacht zakelijk te zijn. Wilt u een particulier abonnement, geef dit dan binnen één maand na het aangaan van het abonnement aan ons door.
Rendement behoudt zich het recht voor om prijzen en de inhoud van de algemene voorwaarden te wijzigen. U kunt onze algemene voorwaarden en ons privacy-beleid nalezen op www.rendement.nl/av.

© Rendement Uitgeverij BV 2020

ISSN 1566-7618

Niets uit deze uitgave mag, noch geheel, noch gedeeltelijk, worden overgenomen en/of vermenigvuldigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan.

Toolboxen voor het digitale kantoor

Bij complexe onderwerpen moet u de diepte in om u de materie eigen te maken. Daarnaast zijn praktische hulpmiddelen zeer welkom. Rendement Uitgeverij heeft daarom speciale toolboxen voor u ontwikkeld: hierin vindt u alle relevante informatie over complexe onderwerpen én handige tools overzichtelijk gebundeld.

Relevant

Ontdek vandaag nog de verschillende toolboxen op Rendement Online. Dankzij de heldere toelichting weet u precies welke concrete stappen u moet zetten.

Drie voor u als kantoormedewerker bijzonder relevante toolboxen zijn:

- 'Privacymanagement: de controle en optimalisatie in 8 stappen'
- 'Zorg voor goede afspraken over feestdagen en werk'
- 'De AVG implementeren in 8 stappen'

Ga snel naar rendement.nl/toolbox en bekijk de mogelijkheden!

Sleutel tot perfecte pitch en presentatie

Als medewerker in het digitale kantoor ontkomt u er niet aan: soms moet ook u een presentatie geven aan collega's of externen. Daarnaast bezoekt u vast wel eens een evenement, zoals een beurs of netwerkbiorrel, waar u aan nieuwe relaties kort en krachtig wilt kunnen uitleggen wat uw organisatie doet en wat uw werk inhoudt.

Vorbereiding

De sleutel tot een goede pitch en presentatie is een gedegen voorbereiding. U zult zich moeten verdiepen in uw doelgroep en moeten nadenken over uw doel. Themadossier MT Rendement 2-2020 gaat volledig over pitch en presenteren. Deze praktische pocket zit boordevol tips, zodat u ontspannen uw publiek kunt inpakken. Nu verkrijgbaar op rendementshop.nl.

In de volgende Office Rendement

Office Rendement 5-2020 verschijnt op 12 mei. De volgende onderwerpen komen in die editie uitgebreid aan bod:

- Etiquette bij videovergaderen
- Imagoschade door datalekken
- In beweging blijven op de thuiswerkplek
- Anglicismen in de Nederlandse taal

Baldadig gedrag en indiscrete kledij, een *recipe for disaster*

Met een loonkloof groter dan de Grand Canyon, een hardnekkig glazen plafond en de aanname dat parttime werk nog altijd minderwaardig is aan een fulltime baan, heeft de werkende vrouw nog een lange weg te gaan. Laat zij zich troosten met de hobbels die al zijn genomen. Zo waarschuwt een Brits handboek uit 1702 vrouwelijke bedienden voor aanranding door hun meester. In zo'n geval

moesten ze zich snel uit de voeten maken. Een aanranding was wel haar eigen schuld: ze had haar meester vast uitgelokt door baldadigheid of indiscrete kledij.

Fabriek

In een Amerikaans adviesboek voor zakenvrouwen uit 1923 staat dat vrouwen dezelfde carrière als mannen kunnen nastreven, mits ze tot de 4% van de vrouwen in de

VS behoren die gezegend zijn met een 'superieur intellect'. Alle andere vrouwen konden beter in de fabriek werken, want 'daar hoeven ze niet zoveel initiatief te ontplooien.'

En nog rond 1930 werden Nederlandse werkende vrouwen als onvrouwelijk gezien. Beleefdheden konden ze wel vergeten; die golden alleen als ze hun 'vrouwelijke taken' uitvoerden.

Te diep in 't glaasje

De term 'glazen plafond' kent u al. Maar kent u ook de volgende begrippen? De 'glazen klif', wanneer een vrouw een risicovolle functie krijgt met kans op mislukking; de 'glazen muur', de scheiding tussen mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt; en het 'kanten plafond', vaders die begrensd worden in de zorg voor hun kinderen door de moeder en de samenleving?

R	N	I
J	O	W
Z	U	V

VROUW ZIJN

Met brillen bloot

Japanse vrouwen vechten via social media tegen opgelegde schoonheidsregels op het werk. Waren ze eerder verplicht om hoge hakken en make-up te dragen, nu is de bril verboden. Sommige werkgevers vinden dat het ding een 'kille indruk' maakt, anderen dat het make-up slecht laat uitkomen. Vrouwen voelen zich gediscrimineerd: mannen mogen wel een bril dragen.

Lastige vrouwen zo de doofpot in

Vrouwelijke managers in Zweden, de VS en Japan worden veel vaker seksueel geïntimideerd, met name in het lage en middensegment, zo blijkt uit onderzoek. Er werd juist altijd gedacht dat vrouwen op lage posities vaker slachtoffer zijn. Vrouwen in managementfuncties worden echter zowel door hun (mannelijke) collega's als door het hogere management belaagd. De carrière van vrouwe-

lijke managers in de VS loopt schade op wanneer ze seksuele intimidatie melden. Ze lopen kansen en promoties mis omdat ze als 'lastig' worden gezien.

Wijten

In Japan heerst een heuse doofpotcultuur. Daar zeggen sommige vrouwen zelfs dat de intimidatie te wijten is aan hun slechte leidinggevende kwaliteiten.

Groen en geel

Aantrekkelijke zakenvrouwen vindt men minder betrouwbaar en minder eerlijk. Ook vinden we dat ze een ontslag meer verdienen dan minder aantrekkelijke zakenvrouwen, blijkt uit onderzoek van de universiteiten van Colorado en Washington. De oorzaken: stereotiepe denken en basale gevoelens van seksuele onzekerheid, jaloezie en angst, zowel bij mannen als vrouwen.